

**UCHWAŁA NR XXV/163/17
RADY GMINY SOŚNO**

z dnia 30 marca 2017 r.

zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sośno”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446 z późn. zm.) oraz założeń „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” przyjętego uchwałą Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2009 r. (M. P. Nr 50, poz. 735 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. W uchwale Nr VII/30/11 Rady Gminy Sośno z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie uchwalenia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sośno” załącznik do uchwały otrzymuje brzmienie załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sośno.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Krystyna Wąsik

Załącznik do Uchwały Nr XXV/163/17

Rady Gminy Sośno

z dnia 30 marca 2017 r.

		Numer rejestru	17012
Temat:			
Program bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sośno - Aktualizacja			
Nazwa i adres zamawiającego			
Gmina Sośno ul. Nowa 1 89-412 Sośno			
Nazwa i adres jednostki autorskiej			
	Zakład Sozotechniki Sp. z o.o. ul. Bernardyńska 3 85-029 Bydgoszcz Tel. +48/52/3729161 Faks +48/52/3406285 www.sozo.com.pl		
Zespół Wykonawców			
Imiona i nazwiska wykonawców		Data	Podpis
mgr inż. Waldemar Woźniak <small>Starszy asystent z zakresu ochrony środowiska</small>		27.02.2017	
inż. Stanisław Kryszewski <small>Biegły Wojewody Kujawsko – Pomorskiego w zakresie ocen oddziaływania na środowisko nr 0030</small>		27.02.2017	
BYDGOSZCZ LUTY 2017 r.			

Copyright by Zakład Sozotechniki

Wszelkie prawa zastrzeżone. Żadna część tego opracowania nie może być powielana, czy rozpowszechniana w jakiegokolwiek formie i w jakikolwiek sposób, elektroniczny, mechaniczny, włącznie z fotokopiowaniem, nagrywaniem na taśmy lub przy użyciu innych systemów, bez pisemnej zgody Zakładu Sozotechniki.

Spis treści

A. Część opisowa

1. WSTĘP	2
2. CEL I ZADANIA PROGRAMU BEZPIECZNEGO USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY SOŚNO.....	3
3. PODSTAWOWE INFORMACJE O AZBEŚCIE	5
4. SZKODLIWOŚĆ AZBESTU I JEGO WYROBÓW	9
5. POSTĘPOWANIE Z WYROBAMI AZBESTOWYMI	11
6. CEL I ZAŁOŻENIA PROGRAMU.....	14
7. OPIS STANU AKTUALNEGO.....	15
8. HARMONOGRAM USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH Z TERENU GMINY SOŚNO	18
9. SZACUNKOWE KOSZTY USUWANIA AZBESTU I JEGO WYROBÓW.....	19
10. FINANSOWANIE PROCESU USUWANIA AZBESTU	19
11. ZARZĄDZANIE I MONITORING PROGRAMU	20
12. KORZYŚCI WYNIKAJĄCE Z OCZYSZCZENIA GMINY SOŚNO Z WYROBÓW AZBESTOWYCH	22
13. ŹRÓDŁA LITERATUROWE.....	23

B. Załączniki

1. Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest
2. Informacja o wyrobach zawierających azbest
3. Karta przekazania odpadu – wzór
4. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest wraz z lokalizacją
5. Wykaz zrealizowanych w latach 2011÷2016 zadań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest

1. Wstęp

Niniejsze opracowanie „Programu bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sośno- Aktualizacja” (zwane dalej „Aktualizacją Programu”) powstało w związku z realizacją zapisów zawartych w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”, przyjętym przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej uchwałą nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 roku (zmienionej uchwałą nr 39/2010 z 15 marca 2010 r.).

W „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 –2032” przedstawiono następujące cele:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizację negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu,
- likwidację szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

W „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 –2032” przewidziano:

- do 2012 r. przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu,
- zwiększenie zaangażowania administracji samorządowej, szczególnie gmin.

W związku z powyższym, na poziomie lokalnym zadania wynikające z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032” powinny być realizowane m.in. przez samorząd gminny, do zadań, którego w szczególności zalicza się:

- opracowanie, przyjęcie i aktualizacja planu gospodarki odpadami ze szczególnym uwzględnieniem problematyki usuwania azbestu,
- gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właściciele lub zarządców nieruchomości) o wyrobach zawierających azbest oraz miejscu ich występowania,
- przekazywanie sprawozdań marszałkowi województwa o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie, w tym azbestu,
- zatwierdzanie programów gospodarki odpadami niebezpiecznymi (w tym odpadami zawierającymi azbest).

Z danych pozyskanych w wyniku przeprowadzanej inwentaryzacji wyrobów azbestowych, na terenie gminy Sośno szacunkowo znajduje się ok. 269 tys. m² wyrobów azbestowo - cementowych, co w przybliżeniu stanowi około 3 230 Mg płyt azbestowych, stanowiących pokrycia dachowe budynków mieszkalnych i gospodarczych.

Ze względu na zagrożenie, jakie niesie ze sobą obecność włókien azbestowych w powietrzu, opracowanie „Programu bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sośno” stanowiło priorytet dla ochrony środowiska i zdrowia mieszkańców gminy Sośno. Sukcesywne usuwanie azbestu, wynikające z realizacji „Programu”, przyczyni się także do poprawy wyglądu zewnętrznego obiektów budowlanych i ich stanu technicznego. W związku z trwającymi pracami w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy oraz w związku ze zgłoszeniami właścicieli nieruchomości chęci przeprowadzenia takich działań, realizowanych z wykorzystaniem dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, zaistniała potrzeba aktualizacji opracowanego w 2010 roku „Programu bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sośno”.

2. Cel i zadania Programu bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sośno

Celem opracowania Programu bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sośno jest zaplanowanie bezpiecznego dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcia wyrobów zawierających azbest z obszaru gminy do końca 2032 roku.

Przygotowanie „Programu” poprzedzone zostało wykonaniem inwentaryzacji wyrobów azbestowych i zawierających azbest na terenie gminy. Wyniki inwentaryzacji zostały zebrane w bazie danych i wskazują, że na całkowitą ilość odpadów azbestowych w gminie składają się praktycznie pokrycia dachowe i okładziny elewacyjne z płyt azbestowo-cementowych oraz rury i złącza azbestowo - cementowe. Zgromadzone dane umożliwiły przygotowanie listy lokalizacji wyrobów zawierających azbest wraz z analizą stanu wyrobów azbestowo-cementowych (stopnia pilności usunięcia azbestu ocenione wizualnie).

Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji oszacowano koszty usunięcia płyt azbestowo - cementowych z terenu gminy oraz wskazano potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć, polegających na usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Zaproponowano także wskaźniki monitorowania realizacji „Programu”.

Niniejszy plan zakłada realizację następujących zadań:

1. inwestycyjnych, zmierzających do oczyszczenia terenów gminy Sośno z wyrobów zawierających azbest,
2. pozainwestycyjnych, polegających na:
 - a) organizacji kampanii informacyjnych o szkodliwości azbestu oraz bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
 - b) wdrożeniu monitoringu realizacji „Programu”,
 - c) podjęciu działań w kierunku pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych dla wsparcia usuwania wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwiania,
 - d) okresowej weryfikacji i aktualizacji „Programu”.

Niniejsza „Aktualizacja Programu” została przygotowana z uwzględnieniem obowiązujących aktów prawnych i jest zgodna z kierunkami wyznaczonymi w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sośno do roku 2020”, w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Sępoleńskiego. Aktualizacja na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019”, w „Programie ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko - pomorskiego na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018”, w Projekcie „Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028” oraz w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”.

Najistotniejszymi problemami w gospodarce odpadami zawierającymi azbest są:

- zbyt małe dofinansowanie do usuwania azbestu dla indywidualnych gospodarstw domowych, a także niewystarczający poziom wiedzy o istniejących formach dofinansowania,
- brak możliwości sprawnego i szybkiego usuwania małych ilości odpadów azbestowych wytworzonych w przypadkach losowych (np. uszkodzenie dachu),
- brak pełnej i rzetelnej inwentaryzacji dotyczącej ilości, lokalizacji i stanu wyrobów zawierających azbest,
- ciągle jeszcze niewielkie zaangażowanie licznych organów samorządowych w egzekwowanie obowiązku tworzenia i przekazywania właściwym organom rezultatów inwentaryzacji dotyczącej ilości, lokalizacji i stanu wyrobów azbestowych,
- mała świadomość w dziedzinie bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów azbestowych,
- brak środków finansowych właścicieli i zarządców nieruchomości na usuwanie wyrobów zawierających azbest oraz na materiał i prace związane z położeniem nowych pokryć dachowych,
- wysokie koszty związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

Zgodnie z obowiązującym prawem (ustawa o odpadach - Dz. U. z 2016 r., poz. 1987 z późn. zm.), odpady te unieszkodliwia się poprzez składowanie na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub wydzielonych kwaterach na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Odpady zawierające azbest, wytwarzane na terenie województwa kujawsko - pomorskiego unieszkodliwiano jak dotychczas między innymi poprzez składowanie na składowisku odpadów zarządzanym przez PPHU „Izopol” S.A. w Trzemesznie w województwie wielkopolskim (obecnie zamknięte) oraz na składowisku odpadów niebezpiecznych w Małociechowie (gmina. Pruszcz) w województwie kujawsko - pomorskim. Zgodnie z danymi zawartymi w Bazie azbestowej obecnie odpady zawierające azbest, wytwarzane na terenie województwa kujawsko - pomorskiego unieszkodliwiać można między innymi poprzez składowanie na składowisku odpadów w Małociechowie oraz w miejscowości Bycz, gm. Piotrków Kujawski.

Na szczeblu lokalnym dla gminy Sośno opracowano „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sośno. Aktualizacja do roku 2020”. Na terenie gminy Sośno w 2005 r. zinwentaryzowano 3175 Mg odpadów zawierających azbest, w tym 8900 mb rur azbestowo - cementowych.

Według Bazy azbestowej (stan na marzec 2017 r.), na terenie gminy zinwentaryzowano 3 230 Mg odpadów zawierających azbest, z czego unieszkodliwiono 105 Mg, a do unieszkodliwienia pozostało 3 125 Mg tych odpadów.

Jako jeden z celów długookresowych zaplanowano bezpieczne dla środowiska usunięcia wyrobów z azbestu poprzez m.in. prowadzenie wykazu firm posiadających uprawnienia i odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia działalności w zakresie bezpiecznego usuwania wyrobów azbestowych oraz prowadzenie bazy danych o stanie aktualnym występowania wyrobów z azbestu na terenie gminy.

3. Podstawowe informacje o azbecie

Azbest to nazwa handlowa sześciu różnych minerałów z grupy serpentynów i amfiboli występujących w postaci włóknistych skupień. Pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Z punktu widzenia chemicznego, azbesty są uwodnionymi krzemianami magnezu. Sumaryczne wzory chemiczne poszczególnych odmian azbestu zostały przedstawione poniżej.

chryzotyl	$Mg_6[(OH)_8Si_4O_{10}]$
krokidolit	$Na_2Fe_3Fe_2[(OH)Si_4O_{11}]_2$
amozyt	$(Fe,Mg)_7[(OH)Si_4O_{11}]_2$
antiofillit	$(Mg,Fe)_7[(OH)Si_4O_{11}]_2$
tremolit	$Ca_2Mg_5[(OH)Si_4O_{11}]_2$
aktynolit	$Ca_2(Mg)[(OH)Si_4O_{11}]_2$

Azbest chryzotylowy krystalizuje się w postaci rurek, a azbesty amfibolowe przyjmują formę grubszych, pręcikowatych kryształów. Włókna azbestu są wiązkami zbudowanymi z nawet do kilku tysięcy, a niekiedy nawet kilkudziesięciu tysięcy włókien elementarnych. W wiązkach tych pojedyncze kryształy azbestu są spójne za pomocą węgla wapniowego.

Największe zastosowanie przemysłowe miał azbest serpentynowy (chryzotylowy), tworzący cienkie żyły w serpentynitach, o giętkich włóknach (do 0,1 mm grubości), odpornych na działanie czynników chemicznych, wysokich temperatur oraz na ścieranie, a także źle przewodzących ciepło i elektryczność. Używany był do wyrobu tkanin ogniotrwałych, okładzin ciemnych, szczęk hamulcowych, farb ogniotrwałych, materiałów izolacyjnych oraz niepalnych materiałów budowlanych.

Azbest amfibolowy charakteryzuje się dużą kwasoodpornością. Jest znacznie mniej rozpowszechniony w przyrodzie. Wykorzystywany był w przemyśle chemicznym.

Dzięki swoim właściwościom, wymienionym niżej, azbest znalazł szerokie zastosowanie w przemyśle. Są to:

- niepalność - temperatura topnienia chryzotylu wynosi 1500-1550°C, amfiboli 930-1150°C
- odporność na czynniki chemiczne (kwasy i zasady) – szczególnie w przypadku amfiboli
- wysoka wytrzymałość mechaniczna
- niskie przewodnictwo cieplne i elektryczne
- łatwość łączenia się z innymi materiałami (cement, tworzywa sztuczne)
- możliwość przędzenia włókien
- dobre właściwości sorpcyjne.

W związku z tym, że azbest jest materiałem praktycznie niezniszczalnym, gdyż nie ulega ani degradacji biologicznej, ani termicznej, po wprowadzeniu do środowiska może on pozostawać tam nawet przez setki lat. Aktualnie na świecie znanych jest ponad 5 tysięcy rodzajów wyrobów do produkcji, których użyty został azbest. Należą do nich materiały przede wszystkim mające zastosowanie w budownictwie jako pokrycia dachowe, osłony elewacyjne ścian, przewody kominowe, rury wodociągowe i kanalizacyjne oraz elementy izolacyjne. Mieszanki azbestu i cementu zostały wprowadzone do przemysłu budowlanego jako lekkie i wytrzymałe płyty - eternit. Ponadto azbest znalazł zastosowanie jako okładziny ścienne oraz wytłaczane panele do dekoracji ścian i sufitów. Minerale ten stał się prawdziwym przebojem za sprawą silników parowych, których niezbędnym elementem poddanym działaniom gorącej pary były różnego typu szczeliki i uszczelki. Azbest w połączeniu z gumą w pełni spełniał oczekiwania konstruktorów. Stosowany był także do produkcji wyrobów włókienniczych, przędzy, sznurów, szczelików, wyrobów ciemnych, takich jak klocki hamulcowe, tarcze sprzęgłowe, wyrobów hydroizolacyjnych: lepiki, papy dachowe, płytki podłogowe, do filtrów w przemyśle piwowarskim i farmaceutycznym oraz wojskowych masek przeciw gazowych.

W sprzedaży stosowane były powszechnie trzy rodzaje minerałów:

- **krocidolit** - „azbest niebieski” – posiada najlepsze właściwości mechaniczne, dlatego też był najchętniej wykorzystywany w przemyśle, należy do grupy amfiboli i jest najbardziej szkodliwy, rakotwórczy i mutagenny, najwcześniej wycofany z użytkowania – w latach 80-tych,
- **amosyt** – „azbest brązowy” – należący do grupy amfiboli, o szkodliwości pośredniej, włókna sztywniejsze i mniej giętkie w porównaniu z chryzotylem, nie spotykany w wyrobach produkcji polskiej, stosowany w wyrobach Europy Zachodniej, często w formie tynków i natrysków ogniochronnych,
- **chryzotyl** – „azbest biały” – przedstawiciel grupy serpentynu, najczęściej z azbestów stosowany w produkcji wyrobów azbestowo – cementowych oraz popularnych wyrobów tkanych i przędz termoizolacyjnych.

W umowie ADR (Umowa Europejska dotycząca międzynarodowego przewozu towarów niebezpiecznych) azbestowi odpowiadają dwa numery: UN 2212 „AZBEST NIEBIESKI (krocidolit) lub AZBEST BRĄZOWY (amosyt, misoryt) oraz UN 2590 „AZBEST BIAŁY (chryzotyl, aktyolit, antofilit, tremolit).

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 1987) odpady zawierające azbest klasyfikowane są jako odpady niebezpieczne o kodach:

- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy
- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu
- 10 11 81* - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła)
- 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych
- 15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi
- 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest
- 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające azbest
- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest

Najwięcej odpadów azbestowych znajduje się w dwóch ostatnich grupach, bo tu znajduje się zdecydowana większość wyrobów eternitowych.

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach, przyjmując jako kryterium zawartość azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościową wyrobu.

- **Klasa I** - wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ definiowane jako „miękkie” (słabo spoiście) zawierające powyżej 20% azbestu i małą ilość lepiszcza. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia stwarzając poważne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego. Najczęściej stosowanymi w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu takie jak, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe oraz materiały i wykładziny cierne.
- **Klasa II** - wyroby o gęstości objętościowej większej niż 1000 kg/m³ definiowane jako „twarde” zawierające poniżej 20% azbestu. Włókna azbestowe w tych wyrobach są mocno związane i nawet w przypadku mechanicznego uszkodzenia materiału w stosunkowo niewielkiej ilości przedostają się do otoczenia. Wyroby „twarde” są odporne na destrukcję, a duże niebezpieczeństwo zanieczyszczenia środowiska i zagrożenia zdrowia ludzkiego występuje przy ich obróbce mechanicznej (ciecie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych. Do tej klasy wyrobów zaliczane są między innymi: powszechnie stosowane płyty azbestowo – cementowe faliste, płyty „karo” oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym. W znacznie mniejszych ilościach stosowane były inne wyroby azbestowo – cementowe, w postaci rur służących do wykonywania instalacji wodociągowych, kanalizacyjnych czy kominów i zsyków.

W poniższej tabeli zestawiono podział i charakterystykę wyrobów zawierających azbest.

Tabela nr 3-1 Podział i charakterystyka wyrobów zawierających azbest

	Charakterystyka	Właściwości	Rodzaj wyrobu i zastosowanie
1	2	3	4
Klasa I			
1	Obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m ³ , definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu	Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia.	<p>Masy azbestowo – natryskowe: izolacja ognioochronna konstrukcji stalowych przegród budowlanych, izolacja akustyczna obiektów użyteczności publicznej.</p> <p>Sznury: piece przemysłowe wraz z kanałami spalin, nagrzewnice, rekuperatory, kominy przemysłowe</p> <p>Tektura azbestowa: izolacja termiczna i uszczelnienia w instalacjach przemysłowych, aparaturze kontrolno – pomiarowej i laboratoryjnej</p> <p>Płyty azbestowo – kauczukowe: uszczelnianie urządzeń przemysłowych pracujących w środowisku agresywnym</p> <p>Wyroby tekstylne z azbestu (koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury, rękawice i tkaniny azbestowe): ochrona pracowników</p> <p>Masa lub tektura azbestowa: drobne urządzenia w gospodarstwach domowych, np. żelazka, płytki kuchenne, piece akumulacyjne</p> <p>Materiały i wykładziny cierne zawierające azbest: hamulce i sprzęgła</p> <p>Masy ognioodporne zawierające azbest: piece przemysłowe wraz z kanałami spalin</p>
Klasa II			
2	Obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m ³ definiowane jako „twarde”, zawierające poniżej 20% azbestu.	W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane, a w przypadku mechanicznego uszkodzenia (np. pęknięcia) ma miejsce stosunkowo niewielka emisja azbestu do otoczenia w porównaniu z wyrobami klasy I. Natomiast niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych.	<p>Płyty azbestowo – cementowe faliste i gąsiorzy: pokrycia dachowe, balkony</p> <p>Płyty azbestowo – cementowe płaskie prasowane: ściany osłonowe, ściany działowe, elewacje zewnętrzne, osłona ścian przewodów windowych, szybów wentylacyjnych i instalacyjnych, chłodnie kominowe, chłodnie wentylatorowe</p> <p>Płyty azbestowo – cementowe płaskie „karo”: pokrycia dachowe, elewacje zewnętrzne</p> <p>Płyty azbestowo – cementowe suchoformowane „kolorys”, „acekol” i inne: elewacje zewnętrzne, osłony kanałów wentylacyjnych i klimatyzacyjnych, ściany działowe</p> <p>Rury azbestowo – cementowe (bezcisnieniowe i ciśnieniowe): przewody kanalizacyjne i wodociągowe, rynny spustowe na śmieci, przewody kominowe</p> <p>Otuliny azbestowo – cementowe: izolacja urządzeń ciepłowniczych i innych przemysłowych</p> <p>Kształtki azbestowo – cementowe budowlane: przewody wentylacyjne, podokienniki, osłony rurociągów ciepłowniczych, osłony kanałów spalinowych i wentylacyjnych</p> <p>Kształtki azbestowo – cementowe elektroizolacyjne: przegrody izolacyjne w aparatach i urządzeniach elektrycznych</p> <p>Płytki PCV: podłogi w blokach mieszkalnych</p>

W Polsce na pokrycia dachowe stosowano głównie płyty faliste, w mniejszym stopniu płyty płaskie. Płyty faliste produkowane były głównie w zakładzie ZWAC „Izolacja” w Małkini, a płyty płaskie w Zakładach Wyrobów Azbestowo-Cementowych w Wierzbicy, Szczucinie, Trzemesznie i Ogrodzieńcu.

W poniższej tabeli zestawiono zastosowanie poszczególnych rodzajów wyrobów azbestowych, wraz z zawartością w nich azbestu.

Tabela nr 3-2 Zastosowanie poszczególnych rodzajów wyrobów azbestowych

Lp	Rodzaj materiału	Elementy zawierające azbest	Zalety	Zastosowanie	Zawartość azbestu
1	2	3	4	5	6
1	azbestowo-cementowe	Płyty dekarские, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne	Ogniotrwałość, odporność na korozję i gnienie, wytrzymałe mechanicznie, lekkie, trwałe, nie wymagają konserwacji	Pokrycie dachowe, elewacje, wodociągi i kanalizacje	5-30%
2	izolacyjne	Wata, włóknina, sznury, tkanina termoizolacyjna, taśmy	Odporne na wysoką temperaturę, trwałe	Izolacje kotłów parowych, silników, rurociągów, wymienników ciepła, zbiorników, ubrania i tkaniny termoizolacyjne	75-100%
3	uszczelniające	Tektura, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione	Odporność na wysokie temperatury, wytrzymałość na ściskanie, dobra elastyczność, odporność chemiczna	Uszczelnienia narażone na wysoką temperaturę, wodę i parę, kwasy i zasady, oleje, gazy spalinowe	75-100%
4	ciemne	Okładziny ciemne, klocki hamulcowe	Chroni elementy przed przegrzaniem	Elementy napędów	30%
5	hydroizolacyjne	Lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe		Materiały stosowane w budownictwie	20-40%
6	Inne	Materiał filtracyjny w przemyśle piwowarskim, farmacji, wypełniacz lakierów i izolacji przewodów grzewczych, produkcja masek przeciwgazowych		Stosowany w różnych przemysłach	

Ocenia się, iż na dachach i fasadach budynków oraz w obiektach przemysłowych zamontowanych jest blisko 1 350 tys. m płyt azbestowych, z czego 90% stanowią dachowe płyty faliste. W 1980 roku z płyt azbestowo - cementowych wykonanych było ok. 45% pokryć dachowych i fasadowych. Po 15 latach udział tych płyt w nowo wybudowanych pokryciach dachowych zmniejszył się o 30%. Znaczącą pozycję w bilansie wyrobów azbestowych stanowią znajdujące się w ziemi i budynkach rury azbestowo -cementowe. Szacuje się, że jest ich ok. 600 tys. Mg. Znaczna ilość wyrobów azbestowych stosowana jest w hutnictwie i przemyśle ceramicznym. Jest to ok. 60 tys. Mg. Masę będących w użyciu wyrobów małowymiarowych, takich jak uszczelki, kształtki, okładziny hamulcowe czy wyroby włókiennicze, ocenia się na 100 tys. Mg.

4. Szkodliwość azbestu i jego wyrobów

Szkodliwość wyrobów zawierających azbest wynika z możliwości uwalniania z nich pyłów azbestowych, które dokonuje się zazwyczaj podczas uszkodzeń mechanicznych wyrobu azbestowego. Z uszkodzonych wyrobów azbestowych, a także z niezabezpieczonych wyrobów „miękkich” pył azbestowy może uwalniać się do otoczenia samoistnie, tzn. przy wykorzystaniu minimalnych ruchów powietrza, lub w wyniku działań użytkowników, które mogą prowadzić do uszkodzenia wyrobu. Obecnie większość wyrobów zawierających azbest, zarówno „twardych” jak i „miękkich”, jest już w jakimś stopniu zużyta, więc uszkodzona, (o osłabionym spoiwie) i może z niezabezpieczonych powierzchni samoistnie uwalniać do otoczenia pył azbestowy. Pył azbestowy, w szczególności włókna respirabilne azbestowych minerałów, o długości > 5 [mm], średnicy < 3 mm oraz o stosunku długości do średnicy $> 3:1$, mogą powodować trwałe szkody w aparacie oddechowym ludzi, w tym choroby nowotworowe. Pył taki towarzyszył w większym lub mniejszym stopniu wszystkim wyrobom zawierającym azbest – podczas ich produkcji, podczas montażu wyrobów (wskutek ich transportu, obróbki mechanicznej) a także podczas użytkowania, gdy wyroby poddawane były tarciu, odkształcaniu lub zmianom termicznym.

W przypadku wyrobów azbestowo – cementowych, stosowanych na pokrycia dachowe i elewacje emisja pyłu na ogół jest znacznie mniejsza, niż w przypadku wyrobów „miękkich”, o ile są one prawidłowo zamontowane i właściwie eksploatowane. Ponadto, warunki, w jakich dokonuje się uwalnianie pyłu do powietrza zewnętrznego z elewacji czy dachu budynku, umożliwiają łatwe rozproszenie się pyłu w powietrzu atmosferycznym, a więc mniejszą jego szkodliwość w okresowym i przypadkowym oddziaływaniu na mieszkańców obiektu. Pył uwolniony z wyrobów „miękkich”, zazwyczaj wbudowanych w obiekt, znajduje się w powietrzu wewnętrznym, gdzie jego koncentracja w określonej kubaturze nie pozwala na szybkie rozproszenie i zmniejszenie stężenia włókien wokół osób narażonych.

Zabezpieczony powłokami malarskimi, wyrób nie emituje pyłu w ogóle, o ile ciągłość powłoki ochronnej nie jest naruszona. Ułatwione uwalnianie pyłów następuje przy silnych ruchach powietrza, przy oczyszczaniu powierzchni wyrobu przed malowaniem, przy demontażu, odpajaniu od podłoża, składowaniu zdemontowanego odpadu, przemieszczaniu go (szczególnie w transporcie samochodowym oraz podczas składowania na składowisku, zanim nie zostanie przerwany jego kontakt z powietrzem przez przykrycie odpadu ziemią).

Należy podkreślić, że wyroby azbestowe należy eliminować tylko wówczas, gdy stwarzają one zagrożenie dla zdrowia i otoczenia, tzn. materiały zawierające azbest, które na skutek różnych czynników rozpadają się, ulegają kruszeniu i w ten sposób uwalniają włókna azbestowe do powietrza. Znalazło to odbicie w stanowisku Państwowej Rady Ochrony Środowiska z dnia 12 listopada 2009 roku dotyczącym usuwania izolacji i pokryć z udziałem azbestu. Zgodnie z w/w stanowiskiem **zrywanie eternitowych osłon budynków, wielokrotnie malowanych, więc zabezpieczonych przed rozprzestrzenieniem się mikrowłókienek w otaczającym powietrzu oraz na powierzchni, skąd są wtórnie porywane do atmosfery i wdychane, jest niepotrzebne, a nawet niepożądane, ponieważ zrywanie tych osłon stanowi dopiero prawdziwe zagrożenie dla organizmu ludzkiego.** Ustawodawca jako termin zakończenia prac związanych z usuwaniem materiałów zawierających azbest wyznaczył 2032 rok. Biorąc pod uwagę, że azbest uwięziony w materiałach pokrytych powłokami farb lub osadami atmosferycznymi, nie stanowi zagrożenia, prace związane z jego eliminacją należy prowadzić rozsądnie i fachowo, zgodnie z ustalonym harmonogramem, łącząc je z modernizacją domów, rekonstrukcją dachów lub termomodernizacją budynków, i prowadząc usuwanie w pierwszej kolejności tych wyrobów, które autentycznie mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia człowieka i środowiska.

Dla uniknięcia zagrożeń zdrowotnych, organizm nie powinien być ekspozycja na powietrze zanieczyszczone pyłami azbestowymi. Zagrożenia pyłem azbestowym, w postaci chorób, pojawiają się, gdy kontakt z pyłem ma charakter ciągły. Trzeba jednak pamiętać, że Światowa Organizacja Zdrowia nie podaje najmniejszej wartości dopuszczalnej dla zanieczyszczeń powietrza pyłem azbestowym, która nie jest szkodliwa dla zdrowia, gdyż odporność ludzi na czynniki szkodliwe dla zdrowia jest zróżnicowana. Należy więc przyjmować, że każdy kontakt z czynnikiem jakim jest azbest jest niekorzystny (chociaż nie musi on wywołać objawów chorobowych). Dlatego możliwość kontaktu z wyrobami azbestowymi należy ograniczyć do minimum.

Na rodzaj szkód w organizmie wpływa:

- rodzaj azbestu,
- wymiary tworzących go włókien,
- stężenie w powietrzu włókien azbestu,
- czas trwania narażenia.

Istotne znaczenie dla wielkości poziomu zanieczyszczenia powietrza włóknami azbestu, jakie powstają np. podczas prac demontażowych, ma zasada obniżania emisji pylenia: przez nawilżanie wyrobu przed oraz w trakcie demontażu, zaniechanie w miarę możliwości obróbki i destrukcji mechanicznej demontowanego wyrobu, nie posługiwanie się narzędziami napędzanymi elektrycznie (np. piły, wiertarki), wyzwalającymi znaczną emisję, ale narzędziami ręcznymi - najlepiej wolnoobrotowymi o specjalnie wyprofilowanych ostrzach, zaopatrzonych w odsysanie pyłu i przeznaczonych dla obróbki wyrobów azbestowych. Podczas prac wymagana jest staranność i dokładność wszelkich czynności, wykonywanie ich według z góry przygotowanego planu.

Choroby wywołane przez wnikanie włókien oddechowych do organizmu:

- **pylica azbestowa (azbestoza)** – jest jedną z odmian tzw. pneumoconiosis, schorzeń wynikłych z nadmiernego zapylenia płuc. Pylica azbestowa mimo, że nie jest jedyną chorobą wywołaną przez azbest, może być określana mianem zawodowej choroby pracowników azbestu. Azbestoza jest chorobą nieuleczalną.
- **mezotelioma (międzybłoniak opłucnej i otrzewnej)** - jednym z efektów zdrowotnych obserwowanych u osób narażonych na znaczące oddziaływanie azbestu jest coraz częściej rejestrowany wzrost zachorowalności na międzybłoniaki. Pojawiają się one przy narażeniu na pośrednie poziomy zanieczyszczeń powietrza określane też poziomami parazytowymi. Rak opłucnej i rak otrzewnej są nowotworami, o których współczesna medycyna wie, że są one wywołane tylko przez azbest. Mezotelioma jest złośliwą i śmiertelną formą nowotworową. Okres inkubacji mezoteliomy może trwać 20 do 40-tu lat, ale znane są przypadki zachorowania już po 14-tu latach od pierwszego kontaktu z azbestem.
- **rak płuc** – ryzyko zachorowania na raka płuc, w odróżnieniu od mezoteliomy, jest o tyle większe, że w samych oskrzelach i oskrzelikach oprócz włókien azbestowych znajdują się inne zanieczyszczenia nie wydalone z płuc, często o charakterze rakotwórczym. W połączeniu z mechanicznymi zdolnościami włókien azbestu do cięcia komórek tkanki ludzkiej, proces tworzenia się narośli nowotworowej w wielu przypadkach jest tylko sprawą czasu.

Pomiędzy pierwszym narażeniem a pojawieniem się objawów chorobowych związanych z ekspozycją na azbest najczęściej mija długi okres czasu, co oznacza, że aktualnie wykrywane są skutki zdarzeń, które miały miejsce 20-40 lat temu. Główną patologią zawodową pracowników zakładów przetwarzających azbest jest azbestoza, czyli śródmiąższowe zwłóknienie tkanki płucnej. Włókna azbestowe mogą zalegać w tkance płucnej przez długi okres, a proces zwłóknieniowy może pojawić się po wielu latach od ustania narażenia. Pylica azbestowa może zwiększyć wystąpienie raka płuca i międzybłoniaka opłucnej lub otrzewnej.

W celu zminimalizowania narażenia na pył azbestowy wprowadzono zakaz produkcji i stosowania wyrobów zawierających azbest, a regulacje prawne określają wymogi dotyczące bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, a także obowiązki pracodawców i pracowników, wykonujących prace polegające na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

5. Postępowanie z wyrobami azbestowymi

Obowiązki gmin w zakresie gospodarki odpadami azbestowymi

Do obowiązków gmin w zakresie gospodarki odpadami zawierającymi azbest należy:

- opracowanie, przyjęcie i aktualizacja gminnego planu gospodarki odpadami ze szczególnym naciskiem na problem usuwania azbestu;
- zbieranie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właściciele lub zarządców nieruchomości) o wyrobach zawierających azbest oraz miejscu ich występowania;
- przekazywanie sprawozdań marszałkowi województwa o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie, w tym azbestu;
- zatwierdzanie programów gospodarki odpadami niebezpiecznymi (między innymi odpadami zawierającymi azbest).

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości

Do obowiązków właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości, w zakresie gospodarki wyrobami zawierającymi azbest, należy:

- nadzór nad wyrobami zawierającymi azbest w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest;
- usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany (w skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub uszkodzenia);
- tworzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest poprzez spis z natury;
- sporządzanie i przysyłanie marszałkowi województwa (dotyczy przedsiębiorców) lub wójtowi gminy (dotyczy osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami), jak również aktualizowanie danych o:
 - wyrobach zawierających azbest i miejscach ich wykorzystywania,
 - wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało zakończone.

W celu bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest należy:

- wyroby niezakwalifikowane do wymiany zabezpieczyć poprzez zabudowę (zamknięcie) przestrzeni, w której znajdują się wyroby zawierające azbest szczelną przegrodą bez naruszania samego wyrobu lub pokrywanie wyrobów albo powierzchni zawierających azbest szczelną powłoką z głęboko penetrujących środków wiążących azbest, posiadających odpowiednią aprobatę techniczną,
- wyeliminować jakąkolwiek obróbkę mechaniczną przy pracach zabezpieczających.

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest

Demontaż pokryć azbestowo - cementowych jest ściśle regulowany przepisami prawnymi. Według obowiązującego prawa prace polegające na usuwaniu lub naprawie wyrobów zawierających azbest mogą być wykonywane wyłącznie przez wykonawców posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne do prowadzenia takich prac oraz zatrudniających pracowników przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu i wymianie materiałów zawierających azbest. Wykonawcy prac powinni posiadać zezwolenie na prowadzenie działalności, w wyniku której powstają odpady niebezpieczne. Prace przy naprawie wyrobów zawierających azbest w obiektach i urządzeniach budowlanych lub prace mające na celu jego usunięcie z obiektu lub urządzenia budowlanego powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu właściwemu organowi nadzoru budowlanego. W celu zapewnienia warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania wykonawca prac, polegających na naprawie lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów i urządzeń budowlanych, zobowiązany jest do:

- uzyskania decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi, lub w zależności od ilości, złożenia do organu informacji o wytwarzanych odpadach niebezpiecznych oraz o sposobie gospodarowania nimi;
- przeszkolenia przez uprawnioną jednostkę pracowników i osób bezpośrednio kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów niebezpiecznych oraz w zakresie procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest;

- przed rozpoczęciem prac opracowania szczegółowego planu usuwania wyrobów zawierających azbest, który, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 z późn. zmianami) powinien obejmować w szczególności:
 - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
 - informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przez narażeniem na szkodliwość emisji azbestu w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - ustalenie niezbędnego dla rozwoju wykonywanych prac monitoringu powietrza,
 - posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu,
 - zgłoszenie zamiaru przeprowadzenia prac właściwemu organowi nadzoru budowlanego, właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy oraz właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu, w terminie, co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac,

w zakresie prac:

- izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie odpowiednich osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska,
- ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m przy stosowaniu osłon,
- umieszczenia tablic ostrzegawczych o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”, w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokydolit umieszczenie tablic informacyjnych o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem – krokidolitem”,
- zastosowania odpowiednich środków technicznych celem zmniejszenia emisji włókien azbestu,
- zastosowania w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelnienia otworów okiennych i drzwiowych, a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
- codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro,
- stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu (komora dekontaminacyjna), przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń,
- zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

Prace związane z usuwaniem azbestu lub wyrobów zawierających azbest muszą być prowadzone w taki sposób, aby wyeliminować uwalnianie azbestu lub, co najmniej zminimalizować pylenie do dopuszczalnych wartości stężeń w powietrzu regulowanych przepisami szczególnymi. Zapewnienie powyższego wymaga:

- nawilżania wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywania w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontażu całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzenia (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.), tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajania materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze
- prowadzenia kontrolnego monitoringu powietrza w przypadku stwierdzenia występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w środowisku pracy, w miejscach prowadzonych prac, w tym również z wyrobami zawierającymi krokydolit,
- codziennego zabezpieczania zdemontowanych wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz ich magazynowania na wyznaczonym i zabezpieczonym miejscu.

Należy zakładać, że działania realizowane w obrębie istniejących obiektów przeprowadzone zostaną przez profesjonalne firmy, które podczas realizacji działania uwzględnią będą również aspekty środowiskowe, w tym postępowanie w przypadku stwierdzenia w obiektach gniazdowania gatunków chronionych, takich jak jerzyk (*Apus apus*) lub wróbel (*Passer domesticus*).

Transport wyrobów i odpadów zawierających azbest, należy wykonać w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska, w szczególności przez:

- szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm wyrobów i odpadów o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1000 kg/m³,
- zestalenie przy użyciu cementu, a następnie po utwardzeniu szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm odpadów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³,
- szczelne opakowanie odpadów pozostających w kontakcie z azbestem i zakwalifikowanych jako odpady o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczenie w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelne zamknięcie,
- utrzymywanie w stanie wilgotnym odpadów w trakcie ich przygotowywania do transportu,
- oznakowanie opakowań.

Przygotowane do transportu opakowane odpady wyrobów azbestowych należy magazynować w wydzielonych miejscach na terenie prowadzonych robót, zabezpieczonych przed dostępem osób postronnych.

Odpady można przekazać tylko podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania odpadów azbestowych i transportu tych odpadów. Prawdliwość wykonywanych działań w tym zakresie powinna być potwierdzona kartami ewidencji i przekazania odpadów.

Wykonawca usuwający azbest zobowiązany jest złożyć pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonanych prac i oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego. Oświadczenie to przechowuje się przez okres, co najmniej 5 lat. Ponadto wykonawca odpowiedzialny jest za zapakowanie i przygotowanie odpadów azbestowych do transportu.

Demontaż wyrobów azbestowych zawsze związany jest z powstawaniem odpadów. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest należy do właściciela nieruchomości. Jednak dużą przeszkodą jest brak środków finansowych, co utrudnia lub wręcz uniemożliwia właścicielom nieruchomości usuwanie azbestu, który występuje m.in. w płytach eternitowych pokrywających dachy budynków mieszkalnych i gospodarczych.

Wydaje się, iż jedyną drogą oczyszczenia gminy z azbestu i jednocześnie zabezpieczenia środowiska przed zagrożeniem spowodowanym nieodpowiednim postępowaniem z odpadami zawierającymi azbest jest pomoc w pozyskaniu finansowania ze źródeł zewnętrznych oraz akcja edukacyjna na temat szkodliwości azbestu i jego wyrobów dla zdrowia.

Cel i założenia Programu

Celem Programu oraz „Aktualizacji Programu” jest wskazanie działań niezbędnych do usunięcia z terenu gminy Sośno wyrobów zawierających azbest.

Celem „Aktualizacji Programu” jest również:

- przeprowadzenie oczyszczenia obszaru gminy z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- zniwelowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców gminy wywołanymi ekspozycją na pylenie azbestu podczas niewłaściwego obchodzenia się z jego wyrobami oraz ustalenie koniecznych do tego uwarunkowań,
- zapoczątkowanie sukcesywnej minimalizacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie w określonym horyzoncie czasowym, do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- wdrożenie w życie uregulowań prawnych w zakresie postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- pomoc mieszkańcom gminy w uzyskaniu dofinansowania w zakresie usuwania azbestu,
- prowadzenie doradztwa i szkoleń obejmujących metody samodzielnego i bezpiecznego usuwania azbestu przez właścicieli nieruchomości.

Zadaniem „Aktualizacji Programu” jest wskazanie sposobów stopniowego usuwania wyrobów zawierających azbest. W „Aktualizacji Programu” zawarte zostały:

- wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji tj. ilości wyrobów azbestowych oraz ich rozmieszczenie na terenie gminy,
- przybliżone koszty usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest ,
- propozycje odnośnie udzielenia przez samorząd pomocy mieszkańcom w realizacji programu.

Gmina Sośno zakłada usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy do 2032 roku. W Programie oraz „Aktualizacji Programu” założono realizację zadań, tj.:

1. prowadzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest,
2. przeprowadzenie kampanii informacyjnej o szkodliwości wyrobów zawierających azbest i bezpiecznym jego usuwaniu, edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
3. zachęcanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest przez system pomocy edukacyjnej i doradztwa finansowego,
4. propagowanie świadomości środowiskowej dotyczącej problemu azbestu poprzez zamieszczenie informacji na stronie internetowej Urzędu Gminy, na tablicach informacyjnych w budynku Urzędu Gminy, poprzez ulotki i plakaty, poprzez lokalne media,
5. podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu,
6. monitoring usuwania azbestu ze szczególnym uwzględnieniem jego bezpiecznego demontażu i unieszkodliwiania oraz monitoring realizacji Programu,
7. okresowe raportowanie realizacji Programu Radzie Gminy,
8. okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu.

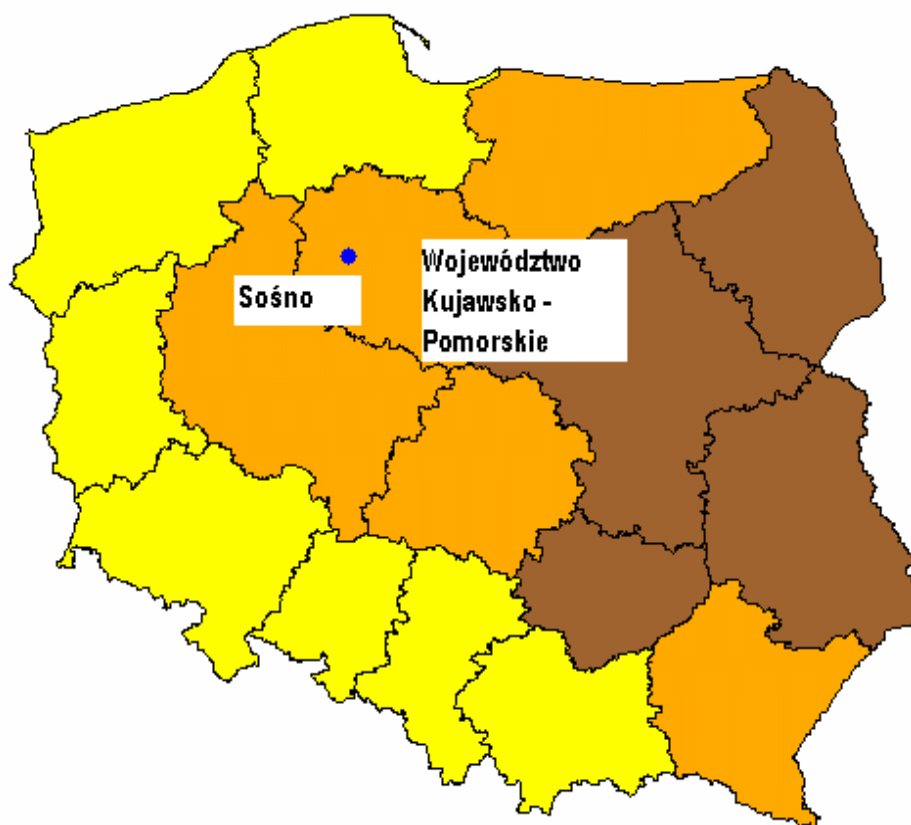
6. Opis stanu aktualnego

Wyroby azbestowe w Gminie Sośno to głównie płyty azbestowo – cementowe płaskie (W01), płyty azbestowo – cementowe faliste (W02) pokrywające dachy budynków mieszkalnych, inwentarskich, gospodarczych, garaży, itp. oraz rury i złącza azbestowo – cementowe (W03).

Urząd Gminy Sośno przeprowadził inwentaryzację azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Sośno.

Z zebranych danych wynika, że na terenie gminy występuje **3 230 339 kg** wyrobów azbestowych t.j. około **269 tys. m²**. Ocena stanu technicznego wyrobów azbestowych została oparta o kwalifikację wg. Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest. (Dz. U. Nr 162, poz. 1089). Na podstawie inwentaryzacji stwierdzono, iż ok. 94% wyrobów kwalifikuje się do III stopnia pilności tj. wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat, natomiast ok. 6% można zaliczyć do II stopnia pilności tj. wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku (wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest w załączniku nr 1). Poniższe dane obejmują osoby fizyczne oraz prawne.

Poniżej przedstawiono położenie gminy Sośno na mapie nagromadzenia odpadów azbestowych w poszczególnych województwach.

Legenda:

Kolor żółty – 0,15 – 0,29 kg/osobę

Kolor pomarańczowy – 0,30 – 0,44 kg/osobę

Kolor brązowy – 0,45 – 1,00 kg/osobę

Rysunek nr 6-1. Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest

Źródło: Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032

Na podstawie rysunku 6-1 można stwierdzić, iż województwo kujawsko-pomorskie, w tym gmina Sośno, znajduje się na terenie o średnim wskaźniku nagromadzenia odpadów azbestowych na osobę, czyli około 0,3 – 0,44 kg/osobę.

Ilość wyrobów azbestowo - cementowych występujących na terenie gminy Sośno (dane z 03.2017 r.):

Tabela nr 6-1. Wyroby azbestowe na terenie gminy Sośno

Wyroby zinwentaryzowane [kg]			Wyroby unieszkodliwione [kg]			Wyroby pozostałe do unieszkodliwienia [kg]		
razem	os. fizyczne	os. prawne	razem	os. fizyczne	os. prawne	razem	os. fizyczne	os. prawne
1	2	3	4	5	6	7	8	9
3 230 339	3 229 459	880	105 235	105 235	0	3 125 104	3 124 224	880

Tabela nr 6-2. Wyroby azbestowe na terenie gminy Sośno – podział według rodzajów wyrobów

Lp	Kod wyrobu	Wyroby zinwentaryzowane [kg]			Wyroby unieszkodliwione [kg]			Wyroby pozostałe do unieszkodliwienia [kg]		
		razem	os. fizyczne	os. prawne	razem	os. fizyczne	os. prawne	razem	os. fizyczne	os. prawne
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	W01	34 375	34 375	0	0	0	0	34 375	34 375	0
2	W02	2 839 524	2 838 644	880	105 235	105 235	0	2 734 289	2 733 409	880
3	W03.1	356 440	356 440	0	0	0	0	356 440	356 440	0

Tabela nr 6-3. Wyroby azbestowe na terenie gminy Sośno – podział według miejscowości

Lp	Miejscowość	Wyroby zinwentaryzowane [kg]			Wyroby unieszkodliwione [kg]			Wyroby pozostałe do unieszkodliwienia [kg]		
		razem	os. fizyczne	os. prawne	razem	os. fizyczne	os. prawne	razem	os. fizyczne	os. prawne
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Debiny	330	330	0	0	0	0	330	330	0
2	Dębiny	116 248	116 248	0	10 970	10 970	0	105 278	105 278	0
3	Dębiny	3 410	3 410	0	0	0	0	3 410	3 410	0
4	Dziedno	143 605	143 605	0	198	198	0	143 407	143 407	0
5	Dziedno	2 200	2 200	0	0	0	0	2 200	2 200	0
6	Jaszkowo	123 145	123 145	0	9 850	9 850	0	113 295	113 295	0
7	Mierucin	147 697	147 697	0	8 580	8 580	0	139 117	139 117	0
8	Mierucin	17 270	17 270	0	0	0	0	17 270	17 270	0
9	Obodowo	56 925	56 925	0	3 587	3 587	0	53 338	53 338	0
10	Obodowo	3 355	3 355	0	0	0	0	3 355	3 355	0
11	Olszewka	30 998	30 998	0	880	880	0	30 118	30 118	0
12	Olszewka	1 045	1 045	0	1 045	1 045	0	0	0	0
13	Ostrówek	9 900	9 900	0	1 980	1 980	0	7 920	7 920	0

Tabela nr 6-3. Wyroby azbestowe na terenie gminy Sośno – podział według miejscowości

Lp	Miejscowość	Wyroby zinwentaryzowane [kg]			Wyroby unieszkodliwione [kg]			Wyroby pozostałe do unieszkodliwienia [kg]		
		razem	os. fizyczne	os. prawne	razem	os. fizyczne	os. prawne	razem	os. fizyczne	os. prawne
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
14	Płosków	26 180	26 180	0	1 650	1 650	0	24 530	24 530	0
15	Przepałkowo	181 995	181 555	440	0	0	0	181 995	181 555	440
16	Przepałkowo	4 620	4 620	0	0	0	0	4 620	4 620	0
17	Rogalin	307 318	306 878	440	1 067	1 067	0	306 251	305 811	440
18	Roztoki	55 165	55 165	0	845	845	0	54 320	54 320	0
19	Sitno	144 397	144 397	0	0	0	0	144 397	144 397	0
20	Skoraczewo	107 635	107 635	0	12 827	12 827	0	94 808	94 808	0
21	Skoraczewo	2 970	2 970	0	0	0	0	2 970	2 970	0
22	Sośno	376 728	376 728	0	7 937	7 937	0	368 791	368 791	0
23	Szynwałd	364 993	364 993	0	1 760	1 760	0	363 233	363 233	0
24	Tonin	172 579	172 579	0	5 634	5 634	0	166 945	166 945	0
25	Toninek	103 840	103 840	0	1 980	1 980	0	101 860	101 860	0
26	Tuszkowo	146 531	146 531	0	5 247	5 247	0	141 284	141 284	0
27	Tuszkowo	2 090	2 090	0	0	0	0	2 090	2 090	0
28	Wąwelno	230 582	230 582	0	6 974	6 974	0	223 608	223 608	0
29	Wielowicz	125 026	125 026	0	1 800	1 800	0	123 226	123 226	0
30	Wielowiczek	54 549	54 549	0	2 450	2 450	0	52 099	52 099	0
31	Zielonka	167 013	167 013	0	17 974	17 974	0	149 039	149 039	0

Na terenie gminy Sośno (według danych z Urzędu Gminy) nie występują „dzikie” wysypiska odpadów zawierających azbest. Ponadto nie przewiduje się wzrostu ilości wyrobów zawierających azbest z powodu całkowitego zakazu ich stosowania. Ilość tych wyrobów będzie sukcesywnie spadała w związku z ich stopniowym usuwaniem, które zakończone zostanie do roku 2032 r. (po całkowitym oczyszczeniu terenu Gminy z w/w. wyrobów). Gmina Sośno prowadzi stałą aktualizację inwentaryzacji wyrobów azbestowych, w tym również ilości odpadów już unieszkodliwionych.

Odpady azbestu będą powstawać w gminy Sośno na skutek prowadzenia prac rozbiórkowych lub remontowych w budownictwie mieszkaniowym, obiektach i instalacjach komunalnych, tj.: przy zmianie pokryć dachowych z płyt azbestowo – cementowych. W kolejnym punkcie programu podano obliczenia szacunkowych kosztów usunięcia wyrobów zawierających z terenu gminy Sośno.

Aktualnie na terenie województwa kujawsko – pomorskiego funkcjonują składowiska, na których deponuje się odpady zawierające azbest, są to:

- Składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest w miejscowości Małociechowo, gmina Pruszcz, (adres: Małociechowo 86-120 Pruszcz; telefon kontaktowy: 698373336; właściciel: EKO - POL ul. Dworcowa 9, 86- 120 Pruszcz),
- Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Bycz. gm. Piotrków Kujawski (adres: Bycz 102/7, 88-230 Piotrków Kujawski; telefon kontaktowy: 880 001 001; właściciel: Zakład Instalacji Sanitarnych Utylizacja Odpadów Władysław Lewandowski Sp. z o.o. ul. Marszałkowska 18/8, 00-590 Warszawa).

7. Harmonogram usuwania wyrobów azbestowych z terenu gminy Sośno

Harmonogram działań mających na celu usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Sośno na lata 2010 – 2032.

Tabela nr 7-1. Harmonogram działań

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji
1	2	3
1	Opracowanie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest”	2010
2	Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, oraz sposobu postępowania z wyrobami zawierającymi azbest poprzez: - przygotowanie informacji na stronie internetowej gminy - opracowanie ulotek informacyjnych o szkodliwości wyrobów zawierających azbest, - przeprowadzenie szkoleń w zakresie samodzielnego usuwania azbestu.	2010 - 2032
3	Realizacja „Programu”	2010 - 2032
4	Coroczna aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających azbest	2010 - 2032
5	Monitoring i ocena realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest”	2010 - 2032

W Programie wyznaczone zostały cele długoterminowe (lata 2010 – 2032) oraz przyjęto zadania krótkoterminowe (lata 2010 - 2015).

Cele krótkoterminowe 2010 – 2015

Cele krótkoterminowe obejmują działania związane z gospodarką odpadami, które realizowane będą w latach 2010 - 2015. Przyjęto następujące cele:

- inwentaryzacja i stworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest - inwentaryzacja została przeprowadzona,
- akcja edukacyjna mieszkańców dotycząca ujemnego wpływu azbestu na życie i zdrowie człowieka oraz środowisko, obowiązków jakie ciąży na posiadaczu wyrobów zawierających azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
- pomoc w pozyskiwaniu funduszy przez mieszkańców na realizację Programu,
- postępowanie dotyczące azbestu i jego wyrobów (usuwanie, odbiór, transport oraz unieszkodliwianie),
- nowelizacja oraz monitoring realizacji Programu,
- raportowanie realizacji Programu władzom samorządowym.

Cele długoterminowe 2010 - 2032

Cele długoterminowe obejmują zespół działań, dotyczących usuwania azbestu i jego wyrobów z terenu gminy:

- dalsze wdrażanie Programu oraz kontynuowanie uświadamiania mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu,
- deponowanie odpadów azbestowych na odpowiednich składowiskach odpadów niebezpiecznych,
- prowadzenie monitoringu realizacji Programu,
- raportowanie realizacji Programu władzom samorządowym oraz mieszkańcom gminy Sośno,
- prowadzenie informacji o możliwościach uzyskania dofinansowania na prace w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest,
- ewentualna współpraca z organizacjami wspierającymi realizację „Programu”.

8. Szacunkowe koszty usuwania azbestu i jego wyrobów

Koszt usunięcia i unieszkodliwienia potencjalnych odpadów azbestowych z obszaru gminy Sośno, na podstawie szacunkowej wyceny przez firmy zajmujące się tą dziedziną oraz rozpoznania internetowego) cena usunięcia 1 m² (koszt usunięcia, transportu oraz unieszkodliwienia) to około **30 zł**.

Koszt łączny usunięcia (demontażu i transportu) oraz unieszkodliwienia (składowania) odpadów azbestowych z terenu gminy Sośno szacuje się na 8 000 760 zł do roku 2032, czyli około 363 670 zł rocznie zakładając równomierne rozłożenie procesu usuwania.

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” umożliwi usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu własnej nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm, o ile osoby usuwające wyroby azbestowe zostaną odpowiednio przeszkolone i będą dysponować środkami technicznymi eliminującymi narażenie na kontakt z włóknami azbestu, a prace te będą wykonywać incydentalnie.

W związku z tym alternatywną możliwością, za którą idzie obniżenie kosztów, jest przeszkolenie mieszkańców w zakresie bezpiecznego usuwania wyrobów azbestowych. **W takim wypadku koszty poniesione przez właściciela obiektu obniża się do około 20 zł (koszt transportu i utylizacji). Koszt w takim przypadku szacuje się na 5 333 840 zł do roku 2032, czyli około 242 447 zł.**

Na zorganizowanie szkoleń lokalnych dla tych właścicieli nieruchomości, chcących samodzielnie przeprowadzić demontaż pokryć dachowych zawierających azbest przewidziane zostało wsparcie finansowe ze środków Ministra Gospodarki w wysokości 16,3 mln zł. Finansowanie zadania zaplanowano od 2010 r. w następujący sposób:

- 2010 r. – 0,6 mln zł,
- 2011 r. – 0,7 mln zł,
- 2012-2015 – 3,3 mln zł (rocznie – ok. 0,8 mln zł)
- 2016-2032 r. – 11,7 mln zł (wielkości wsparcia zadań w danym roku kalendarzowym będą ustalone przy podziale środków budżetowych).

Usuwanie wyrobów azbestowych to długotrwały proces, ponieważ konieczne jest wymienienie dużej ilości wyrobów, jak również wysokość potrzebnych środków finansowych jest znaczna. Działanie polegające na usuwaniu wyrobów, instalacji zawierających azbest, które stanowią potencjalne odpady azbestowe przewidziane jest zgodnie z „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” do wykonania do roku 2032. Program ten zakłada, że to właściciele obiektów, wyrobów zawierających azbest są zobowiązani usunąć i unieszkodliwić wyroby na własny koszt.

Gmina Sośno zakłada pomoc mieszkańcom gminy w zakresie doradztwa dotyczącego usuwania (szkolenia) i deponowania azbestu, w tym pozyskania dofinansowania na ten cel.

9. Finansowanie procesu usuwania azbestu

Usuwanie wyrobów zawierających azbest, zwłaszcza elementów budowlanych jest kosztowne i wymaga odpowiednich nakładów finansowych. Konieczne jest, zatem pozyskiwanie jak najwyższego wsparcia finansowego dla wszystkich działań związanych z usuwaniem azbestu.

W koszt likwidacji azbestu wchodzi:

- demontaż pokrycia lub wyrobów zawierających azbest,
- transport odpadu niebezpiecznego z miejsca rozbiórki do miejsca unieszkodliwienia poprzez składowanie,
- unieszkodliwienie poprzez składowanie odpadu niebezpiecznego na składowisku.

W związku z powyższym, powstało wiele przepisów prawnych zabraniających użytkowania azbestu, jak również zobowiązujących do usunięcia azbestu już istniejącego.

Źródła finansowania inwestycji ekologicznych związanych z gospodarką odpadami można podzielić na trzy grupy:

- publiczne – np. pochodzące z budżetu państwa, gminy lub instytucji publicznych,
- prywatne – np. z banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych,
- prywatno-publiczne – np. ze spółek prawa handlowego z udziałem gminy.

Dominującymi formami finansowania inwestycji ekologicznych są:

- zobowiązania kapitałowe – kredyty, pożyczki, obligacje, leasing,
- udziały kapitałowe – akcje i udziały w spółkach,
- dotacje.

Źródłami finansowania usuwania azbestu są:

- środki własne właścicieli obiektów budowlanych,
- środki własne inwestorów prywatnych,
- środki własne jednostek samorządu terytorialnego,
- środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Rozwoju (Konkurs Azbest),
- środki funduszy ochrony środowiska.

Banki najbardziej aktywnie wspierające inwestycje ekologiczne:

- Bank Ochrony Środowiska S.A. – który, ma statutowo nałożony obowiązek kredytowania inwestycji służących ochronie środowiska,
- Bank Gdański S.A.,
- Bank Rozwoju Eksportu S.A.,
- Polski Bank Rozwoju S.A.,
- Bank Światowy,
- Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.

10. Zarządzanie i monitoring Programu

Monitoring realizacji Programu powinien być spójny z systemem monitoringu realizowanym w ramach Planu gospodarki odpadami dla gminy Sośno.

Informacje dotyczące wyrobów zawierających azbest są bezpośrednio wprowadzane przez wójta gminy do bazy azbestowej administrowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki, dostępnej za pośrednictwem sieci internetowej pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl prowadzonej w formie elektronicznej przy użyciu systemu teleinformatycznego w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy o informatyzacji.

Monitoring realizacji celów i zadań dotyczy oceny realizacji corocznego planu działań w aspekcie:

- ilości i jakości zakresu oraz kosztów zadań zrealizowanych,
- przyczyn częściowego wykonania zadań zaplanowanych lub przyczyn zaniechania realizacji zadania,
- ustalenia narzędzi optymalizujących realizację zadań na rok następny,
- określenia zakresu merytorycznego zadań na rok następny wraz z oceną ich przygotowania organizacyjnego i finansowego.

W poniższej tabeli zaproponowano istotne wskaźniki przyjmując, że ilość i rodzaj wskaźników mogą być w razie potrzeby modyfikowane, tak, aby w pełni kontrolować ilość poszczególnych rodzajów wyrobów azbestowych i skuteczność prowadzonych prac związanych z ich usuwaniem na terenie gminy Sośno.

Tabela nr 10-1. Propozycje wskaźników monitorowania Programu

Lp.	Wskaźniki monitoringu	Jednostka miary
1	2	3
1.	Ilość wyrobów azbestowych usuniętych ogółem ¹	m ²
2.	Ilość wyrobów azbestowych usuniętych w danym okresie sprawozdawczym	m ²
3.	Nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest przez Gminę	zł/rok
4.	Ilość obiektów oczyszczonych z wyrobów azbestowych w danym okresie sprawozdawczym	szt.
5.	Ilość zlikwidowanych nielegalnych wysypisk odpadów zawierających azbest	szt.

¹ W stosunku do roku bazowego – ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest

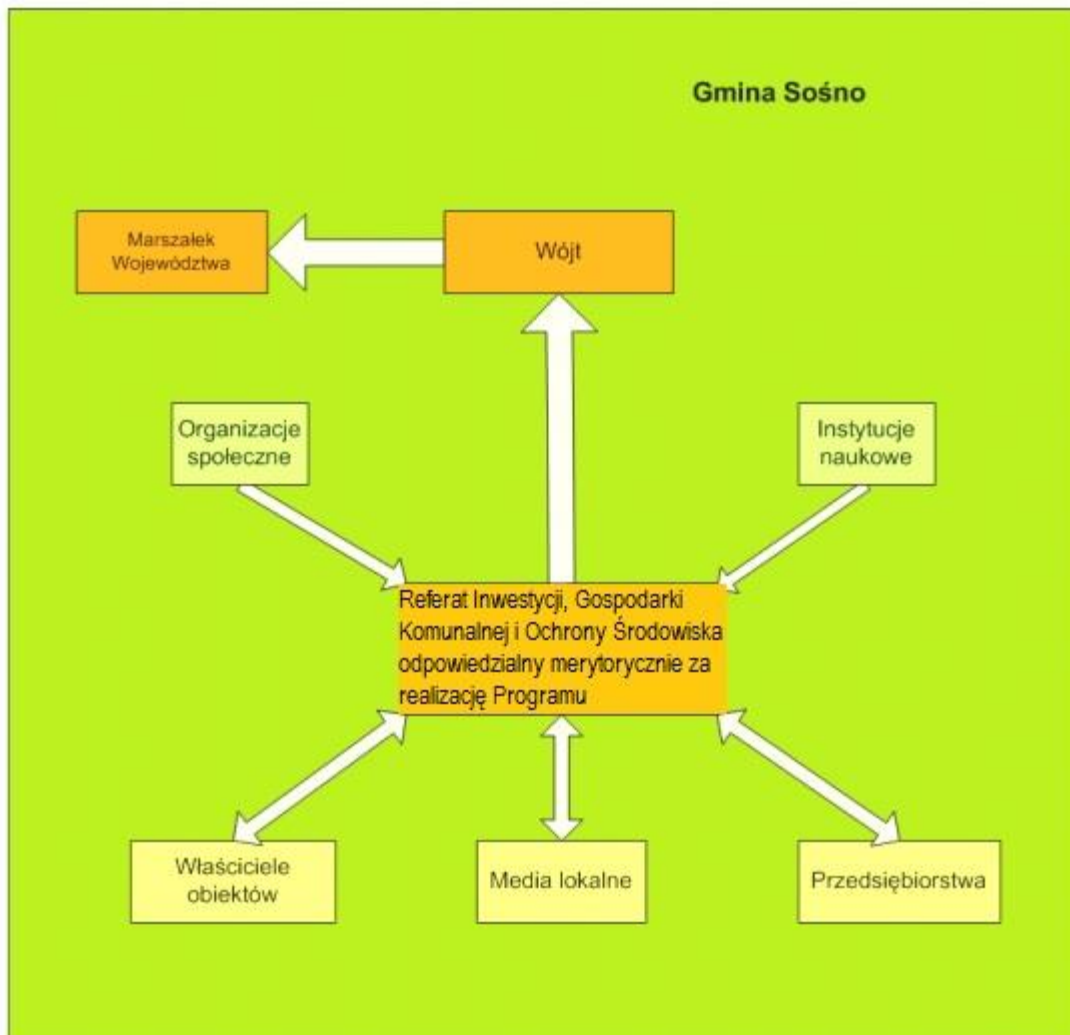

Prawidłowa organizacja zarządzania Programem wymaga koordynacji wszystkich jednostek i instytucji przedmiotowo odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań lub pośrednio biorących udział w ich realizacji. Dlatego też zadania przewidziane w niniejszym opracowaniu będą realizowane na trzech poziomach:

- centralnym – Rada Ministrów, minister właściwy do spraw gospodarki i w strukturze ministerstwa Główny Koordynator programu,
- wojewódzkim – marszałek województwa,
- lokalnym – gmina Sośno.

Poniżej koncepcja zarządzania Programem.

Rysunek nr 10-1. Projekt zarządzania Programem - poziom lokalny

11. Korzyści wynikające z oczyszczenia gminy Sośno z wyrobów azbestowych

Realizacja podmiotowego Programu wpłynie na poprawę warunków ochrony zdrowia i życia mieszkańców gminy Sośno, przyniesie ponadto wiele korzyści w różnych dziedzinach tj. społecznej, ekologicznej i ekonomicznej.

Do najistotniejszych zaliczyć można:

- podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- oczyszczenie gminy Sośno ze szkodliwych wyrobów oraz zmniejszeniu emisji włókien azbestu podczas niekontrolowanego usuwania,
- poprawę jakości życia i zdrowia mieszkańców poprzez ograniczenie czynnika narażenia jakim jest azbest i jego wyroby,
- wczesne wykrywanie chorób azbestozależnych, ich leczenie i ograniczanie negatywnych skutków,
- wydłużenie okresu użytkowania budynków, jak również uzyskanie lepszych parametrów eksploatacyjnych,
- powiększenie atrakcyjności terenów oczyszczonych z azbestu,
- poprawienie wyglądu zewnętrznego obiektów budowlanych i ich stanu technicznego,
- wzrost wartości nieruchomości i gruntów,
- wzrost atrakcyjności agroturystycznej terenów wiejskich,
- wzrost atrakcyjności terenów oczyszczonych z azbestu dla inwestorów krajowych i zagranicznych,
- ograniczanie powstawania „dzikich składowisk” odpadów azbestowych,
- wzrost dochodów budżetu gminy z podatku od działalności gospodarczej związanej z usuwaniem wyrobów zawierających azbest oraz zastosowania nowych materiałów.

12. Źródła literaturowe

1. „Zbiór przepisów i procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest”, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, 2001;
2. „Informator o przepisach i procedurach dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest” – Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej; Departament Polityki Przemysłowej, Warszawa 2003 r.;
3. „Techniczne aspekty bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” - Instytut Techniki Budowlanej – ZOŚ, Warszawa, maj 2005 r.;
4. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, Warszawa, lipiec 2009;
5. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r. nr 216, poz. 1824);
6. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. nr 8, poz. 31);
7. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. nr 71, poz. 649 z późn. zm.);
8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 grudnia 2014 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1973);
9. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (t.j. Dz. U. z 2004 r. nr 3, poz. 20 z późn. zm.);
10. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 1987);
11. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 672 z późn. zm.),
12. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1834);
13. „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sośno do roku 2020”;
14. „Program Ochrony Środowiska Powiatu Sępoleńskiego. Aktualizacja na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019”
15. „Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko - pomorskiego na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018”,
16. Projekt „Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028”.

Załącznik nr 1

Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U.04.71.649) – wzór

Miejsce/ obiekt/ urządzenie budowlane /instalacja przemysłowa:

.....

Adres miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji
przemysłowej:

Pomieszczenie:

Rodzaj/nazwa wyrobu ¹⁾

Ilość wyrobów (m², tony) ²⁾

Grupa/ Nr	Wyrób – rodzaj	Ocena	Przyjęta punktacja
1	2	3	4
I.	Sposób zastosowania azbestu		
1.	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)		30
2.	Tynk zawierający azbest		30
3.	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1000 kg/m ³)		25
4.	Pozostałe wyroby z azbestem		10
II.	Rodzaj azbestu		
5.	Azbest chryzotylowy		5
6.	Inny azbest (np. krokidolit)		15
III.	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
7.	Rozluźniona (naruszona) struktura włókien		30
8.	Mocna struktura włókien, lecz bez albo z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej		10
9.	Pomalowana i nieuszkodzona powłoka zewnętrzna		0
IV.	Stan zewnętrzny wyrobu z azbestem		
10.	Duże uszkodzenia ³⁾		30
11.	Małe uszkodzenia ⁴⁾		10
12.	Brak		0
V.	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
13.	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac		15
14.	Wyrób przez bezpośrednią dostępność narażony na uszkodzenia (do wysokości 2 m)		10
15.	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne		10
16.	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania		10
17.	Wyrób narażony na działanie czynników atmosferycznych (na zewnątrz obiektu)		10
18.	Wyrób znajduje się w zasięgu silnych ruchów powietrza		10
19.	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne		0
VI.	Wykorzystanie pomieszczenia		
20.	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców		35
21.	Trwałe lub częste przebywanie w pomieszczeniach innych osób		30
22.	Czasowo wykorzystywane pomieszczenie		20
23.	Rzadko wykorzystywane pomieszczenie		10
VII.	Usytuowanie wyrobu		

Grupa/ Nr	Wyrób – rodzaj	Ocena	Przyjęta punktacja
1	2	3	4
24.	Bezpośrednio w pomieszczeniu		30
25.	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem		25
26.	W systemie wentylacji pomieszczenia (kanały wentylacyjne)		25
27.	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym		10

Suma punktów oceny

Stopień pilności I 65 i więcej punktów - (wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie)

Stopień pilności II powyżej 35 do 60 punktów - (ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku)

Stopień pilności III do 35 punktów - (ponowna ocena w terminie do 5 lat)

UWAGA: podkreślić należy tylko jedną pozycję w grupie, jeśli wystąpi więcej niż jedna, podkreślić należy najwyższą punktację. Zsumować ilość punktów, ustalić ocenę końcową i stopień pilności.

Oceniający nazwisko i imię Właściciel / Zarządca

.....
Adres

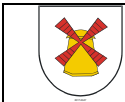
Data

1) Według klasyfikacji wyrobów przyjętych w sprawozdaniu rocznym - załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876).

2) Zgodnie z inwentaryzacją i sprawozdaniem rocznym - § 7 wymienionego w odnośniku 1 rozporządzenia.

3) Duże uszkodzenia - widoczne pęknięcia lub ubytki na powierzchni równej lub większej niż 3 % powierzchni wyrobu.

4) Małe uszkodzenia - brak widocznych pęknięć, a ubytki na powierzchni mniejszej niż 3 % powierzchni wyrobu.

Załącznik nr 2

Informacja o wyrobach zawierających azbest¹⁾ (Dz.U. z 2011 r., Nr 8, poz. 31) - wzór

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾:
.....
2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest — imię i nazwisko lub nazwa i adres:
.....
3. Rodzaj zabudowy³⁾:
4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾:
5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾:
6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾:
7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾:
8. Stopień pilności⁷⁾:
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾:
 - a) nazwa i numer dokumentu
 - b) data ostatniej aktualizacji
10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:
11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾:

Data

Podpis

Objaśnienia:

- 1) Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.
- 2) Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.
- 3) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.
- 4) Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 5) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
 - drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.
- 6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km).
- 7) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).
- 8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

Karta przekazania odpadów zawierających azbest - wzór

KARTA PRZEKAZANIA ODPADÓW					Nr karty ¹⁾		Rok kalendarzowy	
Nazwa i adres posiadacza odpadów, który przekazuje odpad ^{2), 3)}			Nazwa i adres posiadacza odpadów transportującego odpad ^{2), 4), 5)}			Nazwa i adres posiadacza odpadów, który przyjmuje odpad ^{2), 6)}		
Miejsce prowadzenia działalności ⁷⁾			Miejsce prowadzenia działalności ⁷⁾					
Nr rejestrowy ⁸⁾		Nr rejestrowy ^{5), 8)}		Nr rejestrowy ⁸⁾				
NIP ⁹⁾	REGON ⁹⁾	NIP ^{5), 9)}	REGON ^{5), 9)}	NIP ⁹⁾	REGON ⁹⁾			
Posiadacz odpadów, któremu należy przekazać odpad ¹⁰⁾								
Rodzaj procesu przetwarzania, któremu powinien zostać poddany odpad ¹¹⁾								
Wnioskuje o wydanie dokumentu potwierdzającego unieszkodliwienie zakaźnych odpadów medycznych lub zakaźnych odpadów weterynaryjnych ¹²⁾			TAK ☐		NIE ☐			
Kod odpadu ¹³⁾		Rodzaj odpadu ¹³⁾						
Data/miesiąc ^{14), 15)}		Masa przekazanych odpadów [Mg] ¹⁶⁾			Numer rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy ^{5), 17)}		Numer certyfikatu oraz numery pojemników ¹⁸⁾	
Potwierdzam przekazanie odpadu		Potwierdzam przyjęcie odpadów do transportu i wykonanie usługi transportu ^{9), 5)}			Potwierdzam przejęcie odpadu			
data, pieczęć ¹⁹⁾ i podpis		data, pieczęć ¹⁹⁾ i podpis			data, pieczęć ¹⁹⁾ i podpis			

Objaśnienia:

- 1) Numer jest nadawany przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.
- 2) Podać imię i nazwisko lub nazwę podmiotu oraz adres zamieszkania lub siedziby.
- 3) W przypadku odpadów komunalnych do wypełnienia karty przekazania odpadów jest obowiązany podmiot, który uzyskał wpis do rejestru określonego w art. 9b ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399, z późn. zm.). Kartę przekazania odpadów należy wypełnić osobno dla każdej gminy, z której odpady są odbierane.
- 4) Dotyczy posiadacza odpadów transportującego odpady.
- 5) W przypadku gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich transportujących odpad z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.
- 6) W przypadku władających powierzchnią ziemi, na której komunalne osady ściekowe są stosowane zgodnie z art. 71 i art. 96 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21, z późn. zm.), należy podać imię i nazwisko oraz adres zamieszkania.
- 7) Podać adres miejsca prowadzenia działalności. W przypadku prowadzenia działalności w zakresie obiektów liniowych, o których mowa w art. 3 pkt 3a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2013 r. poz. 1409, z późn. zm.), oraz w przypadku wykonywania usług, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 32 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, należy wpisać nazwę województwa i gminy, na terenie których są wytwarzane odpady w związku z prowadzoną działalnością w zakresie ww. obiektów liniowych lub świadczeniem ww. usług. W przypadku podmiotu, który uzyskał wpis do rejestru określonego w art. 9b ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, należy podać nazwę województwa i gminy.
- 8) O ile dotyczy. Podać numer rejestrowy, o którym mowa w art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.
- 9) O ile posiada.
- 10) Podać imię i nazwisko lub nazwę oraz adres, pod który należy dostarczyć odpad.
- 11) Dotyczy stacji demontażu w przypadku przekazywania odpadów powstałych w wyniku demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji innemu posiadaczowi odpadów oraz zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych przeznaczonym do czasowego składowania odpadów rtęci metalicznej przekazującego te odpady do dalszego unieszkodliwienia, należy podać symbol R lub D. Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 1 do ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach. Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 2 do ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.
- 12) Dotyczy wyłącznie wytwórcy zakaźnych odpadów medycznych lub zakaźnych odpadów weterynaryjnych przekazującego te odpady do unieszkodliwienia w spalarni odpadów. W przypadku gdy wytwórca zakaźnych odpadów medycznych lub zakaźnych odpadów weterynaryjnych przekazuje odpady zbierającemu, który uzyskał zezwolenie, o którym mowa w art. 23 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, należy sporządzić osobny wniosek o wydanie dokumentu potwierdzającego unieszkodliwienie i przekazać go do spalarni odpadów.
- 13) Zgodnie z katalogiem odpadów określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.
- 14) W przypadku odpadów niebezpiecznych podać każdą datę przekazania odpadu.
- 15) Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadów lub jako zbiorcza karta przekazania odpadów obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego transportującego odpady, temu samemu posiadaczowi odpadów.
- 16) Podać masę odpadów z dokładnością do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych oraz innych niż niebezpieczne. W przypadku gdy masa odpadów jest mniejsza niż 1 kg, należy podać masę w zaokrągleniu do 1 kg.
- 17) Dotyczy odpadów niebezpiecznych.
- 18) W przypadku posiadacza odpadów przekazującego odpady rtęci metalicznej do czasowego składowania na składowisku odpadów niebezpiecznych przeznaczonym do czasowego składowania odpadów rtęci metalicznej oraz w przypadku zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych przeznaczonym do czasowego składowania odpadów rtęci metalicznej przekazującego te odpady do dalszego unieszkodliwienia, należy podać numer certyfikatu oraz numery pojemników.
- 19) Nie dotyczy dokumentu opatrzonego bezpiecznym podpisem elektronicznym.

Załącznik nr 4

Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest wraz z lokalizacją

Lp.	Kod wyrobu	Adres	Ilość [m2]	Stopień pilności / opis
1.	W02	Debiny, 27	30,00	[2]
2.	W02	Dębiny, 20	160,00	[3]
3.	W02	Dębiny, 27	150,00	[3]
4.	W02	Dębiny,	30,00	[2]
5.	W02	Dębiny, 1	130,00	[3]
6.	W02	Dębiny, 10	376,00	[3]
7.	W02	Dębiny, 11	190,00	[3]
8.	W02	Dębiny, 12	350,00	[3]
9.	W02	Dębiny, 13	140,00	[3]
10.	W02	Dębiny, 14	350,00	[3]
11.	W02	Dębiny, 16	60,00	[3]
12.	W02	Dębiny, 17	80,00	[3]
13.	W02	Dębiny, 18	120,00	[3]
14.	W02	Dębiny, 19	570,00	[3]
15.	W02	Dębiny, 2	145,00	[3]
16.	W02	Dębiny, 21	387,00	[3]
17.	W02	Dębiny, 23	90,00	[3]
18.	W02	Dębiny, 24	250,00	[3]
19.	W02	Dębiny, 25	200,00	[3]
20.	W02	Dębiny, 28	280,00	[3]
21.	W02	Dębiny, 29	400,00	[3]
22.	W02	Dębiny, 3	320,00	[3] rok założenia: dom 1970; stodoła 1989
23.	W02	Dębiny, 30	300,00	[3]
24.	W02	Dębiny, 31	780,00	[3]
25.	W02	Dębiny, 32	220,00	[3]
26.	W02	Dębiny, 34	230,00	[3]
27.	W02	Dębiny, 35	290,00	[3] rok założenia: 1970; 1991
28.	W02	Dębiny, 36	400,00	[3]
29.	W02	Dębiny, 37	542,00	[3]
30.	W02	Dębiny, 38	144,00	[3]
31.	W02	Dębiny, 39	370,00	[3]
32.	W02	Dębiny, 4	950,00	[3]
33.	W02	Dębiny, 5	380,00	[2]
34.	W02	Dębiny, 6	230,00	[3] rok założenia: stodoła 1989; wiata 1991
35.	W02	Dębiny, 7	404,00	[2]
36.	W02	Dębiny, 7	180,00	[3]
37.	W02	Dębiny, 8	240,00	[3]
38.	W02	Dębiny, 9	440,00	[3]
39.	W02	Dziedno, 39	200,00	[3]
40.	W02	Dziedno, 1	5600,0 0	[3]
41.	W02	Dziedno, 10	150,00	[3]
42.	W02	Dziedno, 11	100,00	[3]
43.	W02	Dziedno, 12	420,00	[3]
44.	W02	Dziedno, 19	400,00	[3]
45.	W02	Dziedno, 2	920,00	[3]

46.	W02	Dziedno, 21	100,00	[3]
47.	W02	Dziedno, 23	25,00	[3]
48.	W02	Dziedno, 27	800,00	[3]
49.	W02	Dziedno, 3	220,00	[3]
50.	W01	Dziedno, 31	300,00	[3]
51.	W02	Dziedno, 33	240,00	[3]
52.	W01	Dziedno, 34	300,00	[3]
53.	W02	Dziedno, 35	230,00	[3]
54.	W02	Dziedno, 38	100,00	[3]
			1560,0	
55.	W02	Dziedno, 40	0	[3]
56.	W02	Dziedno, 42	200,00	[3]
57.	W02	Dziedno, 44	250,00	[3]
58.	W02	Dziedno, 5	120,00	[3]
59.	W02	Dziedno, 6	900,00	[3]
60.	W02	Dziedno, 9	120,00	[3]
61.	W02	Jaszkowo, 1	80,00	[3]
62.	W02	Jaszkowo, 10	582,00	[3]
			1520,0	
63.	W02	Jaszkowo, 12	0	[3]
64.	W02	Jaszkowo, 13	530,00	[3]
			1208,0	
65.	W02	Jaszkowo, 14	0	[2]
66.	W02	Jaszkowo, 15	940,00	[3]
67.	W02	Jaszkowo, 16	590,00	[3]
68.	W02	Jaszkowo, 17	520,00	[3]
69.	W02	Jaszkowo, 18	800,00	[3]
70.	W02	Jaszkowo, 19	685,00	[3]
71.	W02	Jaszkowo, 2	180,00	[3]
72.	W02	Jaszkowo, 20	400,00	[3]
73.	W02	Jaszkowo, 23	290,00	[3]
74.	W02	Jaszkowo, 24	340,00	[3]
75.	W02	Jaszkowo, 25	100,00	[3]
76.	W02	Jaszkowo, 3	690,00	[3]
77.	W02	Jaszkowo, 4	590,00	[3]
78.	W02	Jaszkowo, 5	260,00	[3]
79.	W02	Jaszkowo, 6	420,00	[3]
80.	W02	Jaszkowo, 9	470,00	[3]
81.	W02	Mierucin , 11	160,00	[3]
82.	W02	Mierucin , 18	520,00	[2]
83.	W02	Mierucin , 46	120,00	[3]
84.	W02	Mierucin , 6	770,00	[3] rok założenia: 1971; 1975; 1973; 1980-1985
85.	W02	Mierucin,	180,00	[3]
86.	W02	Mierucin,	40,00	[3]
87.	W02	Mierucin,	260,00	[3] rok założenia: 1998
88.	W02	Mierucin,	16,00	[3] rok założenia: 2000
89.	W02	Mierucin, 1	425,00	[2] rok założenia: 1979
90.	W02	Mierucin, 10	120,00	[3]
91.	W02	Mierucin, 10	120,00	[3]
92.	W02	Mierucin, 12	280,00	[3]
93.	W02	Mierucin, 13	50,00	[3]
94.	W02	Mierucin, 14	100,00	[2]

95.	W02	Mierucin, 15	160,00	[2]
96.	W02	Mierucin, 16	834,00	[3] rok założenia: mieszkalny 1980; garaż 1980; szopa 1980
97.	W02	Mierucin, 17	690,00	[2] rok założenia: 1969
98.	W02	Mierucin, 19	180,00	[3]
99.	W02	Mierucin, 2	520,00	[3]
100.	W02	Mierucin, 20	382,00	[3] rok założenia: mieszk. 1900; chlew 1900; kurnik 1958
101.	W02	Mierucin, 22	800,00	[3]
102.	W02	Mierucin, 23	950,00	[2]
103.	W02	Mierucin, 24	550,00	[3]
104.	W02	Mierucin, 25	365,00	[3]
105.	W02	Mierucin, 26	1150,00	[3]
106.	W02	Mierucin, 27	50,00	[3]
107.	W02	Mierucin, 28	120,00	[3]
108.	W02	Mierucin, 29	520,00	[3]
109.	W02	Mierucin, 30	240,00	[3]
110.	W02	Mierucin, 31	160,00	[3] rok założenia: 1975
111.	W02	Mierucin, 32	210,00	[3]
112.	W02	Mierucin, 33	350,00	[3] rok założenia: 1975
113.	W02	Mierucin, 34	371,00	[3] rok założenia: mieszk. 1990; chlew 1990; garaże 1995
114.	W02	Mierucin, 37	44,00	[3]
115.	W02	Mierucin, 38	280,00	[2] rok założenia: 1989
116.	W02	Mierucin, 39	730,00	[3] rok założenia: 1956-1970-1982-1984; 1987; 1991
117.	W02	Mierucin, 40	130,00	[2] rok założenia: 1982
118.	W02	Mierucin, 41	420,00	[3]
119.	W02	Mierucin, 44	1050,00	[3]
120.	W02	Mierucin, 45	140,00	[2]
121.	W02	Mierucin, 5	30,00	[3]
122.	W02	Mierucin, 7	110,00	[3] rok założenia: 1985
123.	W02	Mierucin, 8	180,00	[3]
124.	W02	Mierucin, 9	120,00	[3]
125.	W02	Obodowo, 10	290,00	[3]
126.	W02	Obodowo, 6/1	15,00	[3]
127.	W02	Obodowo,	86,00	[2]
128.	W02	Obodowo,	70,00	[2] Rok założenia: 1975
129.	W02	Obodowo,	250,00	[3]
130.	W02	Obodowo, 1	1160,00	[3]
131.	W02	Obodowo, 11	270,00	[3]
132.	W02	Obodowo, 12	160,00	[3]
133.	W02	Obodowo, 14	330,00	[3]
134.	W02	Obodowo, 15	460,00	[3]
135.	W01	Obodowo, 16	25,00	[3]
136.	W02	Obodowo, 16	260,00	[3] rok założenia: 1980
137.	W02	Obodowo, 17	70,00	[3]
138.	W02	Obodowo, 19	290,00	[3]
139.	W02	Obodowo, 2	180,00	[3] rok założenia: 1970
140.	W02	Obodowo, 3	850,00	[3]

141.	W02	Obodowo, 7	170,00	[3]
142.	W02	Obodowo, 8	200,00	[3] rok założenia: 1976
143.	W02	Obodowo, 9	110,00	[3] rok założenia: 1987
144.	W02	Olszewka, 14	80,00	[3] rok założenia: 1980
145.	W02	Olszewka, 10	160,00	[3]
146.	W02	Olszewka, 11	490,00	[3]
147.	W02	Olszewka, 13	96,00	[3]
148.	W02	Olszewka, 15	590,00	[3]
149.	W02	Olszewka, 18	268,00	[3] rok założenia: mieszkalny 1970; budynek inwentarski 1983
150.	W02	Olszewka, 5	210,00	[3]
151.	W02	Olszewka, 6	208,00	[3]
152.	W02	Olszewka, 7	210,00	[3]
153.	W02	Olszewka, 8	96,00	[3]
154.	W02	Olszewka, 9	490,00	[3]
155.	W01	Ostrówek, 21	500,00	[3]
156.	W02	Ostrówek, 22	400,00	[3]
157.	W02	Płosków, 1/1	100,00	[3]
158.	W02	Płosków, 10	80,00	[3] rok założenia: 1986
159.	W02	Płosków, 2/1	800,00	[3]
160.	W02	Płosków, 3	190,00	[3] rok założenia: 1988
161.	W02	Płosków, 4	100,00	[3]
162.	W02	Płosków, 5	450,00	[3]
163.	W02	Płosków, 6	150,00	[3]
164.	W02	Płosków, 7	150,00	[3]
165.	W02	Płosków, 8	180,00	[3]
166.	W02	Płosków, 9	180,00	[3]
167.	W02	Przepańkowo, 25	420,00	[3] rok założenia: 1937; 1980
168.	W02	Przepańkowo,	5100,0 0	[3]
169.	W02	Przepańkowo, 10	200,00	[3]
170.	W02	Przepańkowo, 11	940,00	[3]
171.	W02	Przepańkowo, 13	600,00	[3]
172.	W02	Przepańkowo, 14	500,00	[3]
173.	W02	Przepańkowo, 15	100,00	[3]
174.	W02	Przepańkowo, 16	85,00	[3]
175.	W02	Przepańkowo, 17	500,00	[3]
176.	W02	Przepańkowo, 18	800,00	[3]
177.	W02	Przepańkowo, 19	660,00	[3]
178.	W02	Przepańkowo, 2	200,00	[3]
179.	W02	Przepańkowo, 20	324,00	[3]
180.	W02	Przepańkowo, 21	300,00	[3] rok założenia: dom, stajnia 1937; stodoła 1970
181.	W02	Przepańkowo, 22	400,00	[3]
182.	W02	Przepańkowo, 23	500,00	[3]
183.	W02	Przepańkowo, 24	400,00	[3]
184.	W02	Przepańkowo, 26	450,00	[3]
185.	W02	Przepańkowo, 27	158,00	[3]
186.	W02	Przepańkowo, 36	650,00	[3]
187.	W02	Przepańkowo, 5	540,00	[2]
188.	W02	Przepańkowo, 5	350,00	[3]
189.	W02	Przepańkowo, 6	500,00	[3]

190.	W02	Przepańkowo, 8	1928,0 0	[3]
191.	W02	Przepańkowo, 9	200,00	[3]
192.	W02	Przepańkowo, Borówki	120,00	[3]
193.	W02	Rogalin,	8,00	[2] Rok założenia: 1989
194.	W02	Rogalin,	5278,0 0	[3]
195.	W02	Rogalin,	70,00	[3]
196.	W02	Rogalin,	28,00	[3]
197.	W02	Rogalin, 1	238,00	[3]
198.	W02	Rogalin, 10	176,00	[3]
199.	W02	Rogalin, 12	383,00	[3]
200.	W02	Rogalin, 15	2196,0 0	[2] wiaty 990 [m2] chlewnia 617 [m2] stodoła 589 [m2]
201.	W02	Rogalin, 15	2196,0 0	[3]
202.	W02	Rogalin, 16	593,00	[3]
203.	W02	Rogalin, 18	318,00	[3]
204.	W02	Rogalin, 19	54,00	[3]
205.	W02	Rogalin, 2	734,00	[3]
206.	W02	Rogalin, 22	133,00	[3]
207.	W02	Rogalin, 24	63,00	[3]
208.	W02	Rogalin, 25	870,00	[3]
209.	W02	Rogalin, 26	25,00	[2]
210.	W02	Rogalin, 26	46,00	[3]
211.	W02	Rogalin, 27	190,00	[3]
212.	W02	Rogalin, 28	54,00	[3]
213.	W02	Rogalin, 3	739,00	[3]
214.	W02	Rogalin, 30	83,00	[3]
215.	W02	Rogalin, 32	20,00	[3]
216.	W02	Rogalin, 32/1	15,00	[3]
217.	W02	Rogalin, 33	450,00	[3]
218.	W02	Rogalin, 34	20,00	[3]
219.	W02	Rogalin, 34/2	12,00	[3]
220.	W02	Rogalin, 35	660,00	[3]
221.	W02	Rogalin, 36	32,00	[3]
222.	W02	Rogalin, 38	913,00	[3]
223.	W02	Rogalin, 39	315,00	[3]
224.	W02	Rogalin, 4	270,00	[3]
225.	W02	Rogalin, 40/2	40,00	[3]
226.	W02	Rogalin, 41	550,00	[3]
227.	W02	Rogalin, 42	252,00	[3]
228.	W02	Rogalin, 43	304,00	[3]
229.	W02	Rogalin, 44	483,00	[3]
230.	W02	Rogalin, 45/2	22,00	[3]
231.	W02	Rogalin, 46	732,00	[3]
232.	W02	Rogalin, 47	959,00	[2]
233.	W02	Rogalin, 47	830,00	[3]
234.	W02	Rogalin, 48	54,00	[3]
235.	W02	Rogalin, 49	872,00	[3]
236.	W02	Rogalin, 5	968,00	[3]
237.	W02	Rogalin, 50	626,00	[3]

238.	W02	Rogalin, 51	98,00	[3]
239.	W02	Rogalin, 52	60,00	[3]
240.	W02	Rogalin, 53	188,00	[3]
241.	W02	Rogalin, 54	700,00	[3]
242.	W02	Rogalin, 56	880,00	[3]
243.	W02	Rogalin, 58	402,00	[3]
244.	W02	Rogalin, 6	206,00	[3]
245.	W02	Rogalin, 60	772,00	[3]
246.	W02	Rogalin, 62	276,00	[3]
247.	W02	Rogalin, 9	120,00	[2]
248.	W02	Rogalin, 9	120,00	[2]
249.	W02	Rogalin, 9/2	242,00	[3]
250.	W02	Roztoki,	80,00	[2]
251.	W02	Roztoki,	80,00	[2] Rok założenia: 1985
			3985,0	
252.	W02	Roztoki, 2	0	[3]
253.	W02	Roztoki, 3	100,00	[3]
254.	W01	Roztoki, 4	120,00	[3]
255.	W02	Roztoki, 4	70,00	[3]
256.	W02	Roztoki, 5	160,00	[3]
257.	W02	Roztoki, 7	140,00	[3]
258.	W02	Roztoki, 8	140,00	[3]
259.	W02	Roztoki, 9	140,00	[3]
260.	W02	Sitno, 1	273,00	[3]
261.	W02	Sitno, 12	305,00	[3]
262.	W02	Sitno, 13	335,00	[3]
263.	W02	Sitno, 14	120,00	[3] rok założenia: 1999
264.	W02	Sitno, 15	305,00	[3]
265.	W02	Sitno, 17	545,00	[3]
266.	W02	Sitno, 2	503,00	[3]
267.	W02	Sitno, 24	210,00	[3] rok założenia: 1995
268.	W02	Sitno, 25	930,00	[3]
269.	W02	Sitno, 28	165,00	[3]
270.	W02	Sitno, 3	290,00	[3]
271.	W02	Sitno, 31	475,00	[3]
272.	W02	Sitno, 31/1	80,00	[3]
273.	W02	Sitno, 35	112,00	[3]
274.	W02	Sitno, 36/1	160,00	[3]
275.	W02	Sitno, 36/2	70,00	[3]
276.	W02	Sitno, 39	160,00	[3]
277.	W02	Sitno, 4/1	136,00	[3]
278.	W02	Sitno, 4/2	100,00	[3] rok założenia: 1970
279.	W02	Sitno, 40	415,00	[3] rok założenia: 1971
280.	W02	Sitno, 41	875,00	[3]
281.	W02	Sitno, 41A	220,00	[3]
282.	W02	Sitno, 43	160,00	[3]
283.	W02	Sitno, 46	260,00	[3]
284.	W02	Sitno, 47	185,00	[3]
285.	W02	Sitno, 49	320,00	[3] rok założenia: 1971
			3800,0	
286.	W02	Sitno, 5	0	[3]
287.	W02	Sitno, 51	150,00	[2] rok założenia: około 1975

288.	W02	Sitno, 53	180,00	[3]
289.	W02	Sitno, 54	390,00	[3]
290.	W02	Sitno, 56	243,00	[3] rok założenia: 1986
291.	W02	Sitno, 6	425,00	[3]
292.	W02	Sitno, 7	230,00	[3]
293.	W02	Skoraczewo , 15	150,00	[3]
294.	W02	Skoraczewo , 34	120,00	[3]
295.	W02	Skoraczewo, 1	210,00	[3] rok założenia: 1986 - stopień zużycia 20%
296.	W02	Skoraczewo, 12	320,00	[3] rok założenia: 1987
297.	W02	Skoraczewo, 13	120,00	[3]
298.	W02	Skoraczewo, 16	770,00	[3]
299.	W02	Skoraczewo, 17	140,00	[3] rok założenia: 1979
300.	W02	Skoraczewo, 18	120,00	[3]
301.	W02	Skoraczewo, 22	280,00	[3]
302.	W02	Skoraczewo, 3	170,00	[3] rok założenia: 1982
303.	W02	Skoraczewo, 30	140,00	[3]
304.	W02	Skoraczewo, 31	480,00	[3]
305.	W02	Skoraczewo, 32	440,00	[3] rok założenia: dom 1986; stodoła 1989
306.	W02	Skoraczewo, 35	80,00	[3]
307.	W02	Skoraczewo, 35a	85,00	[3]
308.	W01	Skoraczewo, 38	130,00	[3]
309.	W01	Skoraczewo, 38	130,00	[3]
310.	W02	Skoraczewo, 39	150,00	[3]
311.	W02	Skoraczewo, 40	140,00	[3]
312.	W02	Skoraczewo, 42	280,00	[3] rok założenia: 1990 na mieszkalnym i szopogarażach
313.	W02	Skoraczewo, 43	370,00	[3]
314.	W02	Skoraczewo, 44	25,00	[3]
315.	W02	Skoraczewo, 45	500,00	[3]
316.	W02	Skoraczewo, 47	300,00	[3] rok założenia: 1984; 1986
317.	W02	Skoraczewo, 48	25,00	[3] rok założenia: 1991
318.	W02	Skoraczewo, 49	190,00	[3]
319.	W02	Skoraczewo, 5	90,00	[3] rok założenia: 1977 - stopień zużycia 40%
320.	W02	Skoraczewo, 50	760,00	[3] rok założenia: 1982
321.	W02	Skoraczewo, 51	430,00	[3]
322.	W02	Skoraczewo, 52	230,00	[3]
323.	W02	Skoraczewo, 53	900,00	[3]
324.	W02	Skoraczewo, 54	1160,00	[3]
325.	W02	Skoraczewo, 55	200,00	[3] rok założenia: 1987; 1997
326.	W02	Skoraczewo, 56	160,00	[3]
327.	W02	Skoraczewo, 7	100,00	[3] rok założenia: 1985
328.	W02	Skoraczewo, 8	90,00	[3]
329.	W02	Sośno,	140,00	[2]
330.	W01	Sośno,	0,00	[3]
331.	W02	Sośno,	1000,00	[3]
332.	W03.1	Sośno,	3120,00	[3]
333.	W02	Sośno, 100	200,00	[3]
334.	W02	Sośno, 101	550,00	[3]
335.	W02	Sośno, 104	500,00	[3]

336.	W02	Sośno, 105	250,00	[3]
337.	W02	Sośno, 106	200,00	[3]
338.	W02	Sośno, 109	350,00	[3]
339.	W02	Sośno, 21	450,00	[3]
340.	W02	Sośno, 4 (dz. nr 462/1)	120,00	[3]
341.	W02	Sośno, 4 (dz. nr 462/4)	130,00	[3]
342.	W02	Sośno, 5	1200,0 0	[3]
343.	W02	Sośno, 92	650,00	[3]
344.	W02	Sośno, 93	650,00	[3]
345.	W02	Sośno, 94	600,00	[3]
346.	W02	Sośno, 96	1275,0 0	[3] rok założenia: chlewnia 1980; stodoła 1982; garaż 1987
347.	W02	Sośno, 97	800,00	[3]
348.	W02	Sośno, 98	350,00	[3]
349.	W02	Sośno, Bydgoska 11	500,00	[3]
350.	W02	Sośno, Bydgoska 13	300,00	[3]
351.	W02	Sośno, Bydgoska 2	150,00	[3]
352.	W01	Sośno, Bydgoska 4/1	80,00	[3]
353.	W02	Sośno, Bydgoska 4/1	20,00	[3]
354.	W02	Sośno, Bydgoska 7	100,00	[3]
355.	W02	Sośno, Cicha 1	40,00	[3]
356.	W02	Sośno, Cicha 10	200,00	[3]
357.	W02	Sośno, Cicha 14	150,00	[3]
358.	W02	Sośno, Cicha 2	50,00	[3]
359.	W02	Sośno, Cicha 4A	50,00	[3]
360.	W02	Sośno, Cicha 9	230,00	[3]
361.	W02	Sośno, Jana Pawła II 12/5	300,00	[3] Patrz dodatkowy rekord Miller Krzysztof ul. Kamińskiego 5
362.	W02	Sośno, Jana Pawła II 13	500,00	[3]
363.	W02	Sośno, Jana Pawła II 16	250,00	[3]
364.	W02	Sośno, Jana Pawła II 17	55,00	[3]
365.	W02	Sośno, Jana Pawła II 20	200,00	[3]
366.	W02	Sośno, Jana Pawła II 23	150,00	[3]
367.	W02	Sośno, Jana Pawła II 25	150,00	[3]
368.	W02	Sośno, Jana Pawła II 26	400,00	[3]
369.	W02	Sośno, Jana Pawła II 27	300,00	[3]
370.	W02	Sośno, Jana Pawła II 28	450,00	[3]
371.	W02	Sośno, Jana Pawła II 30	200,00	[3]
372.	W02	Sośno, Jana Pawła II 5/3	100,00	[3]
373.	W02	Sośno, Jana Pawła II 8	215,00	[2]
374.	W02	Sośno, Kamińskiego 1	70,00	[3]
375.	W02	Sośno, Kamińskiego 2	66,00	[3] rok założenia: 1978; 1979
376.	W02	Sośno, Kamińskiego 5	600,00	[3] Patrz dodatkowy rekord Miller Krzysztof al. Jana Pawła II 12/5
377.	W02	Sośno, Kamińskiego 5	300,00	[3] Patrz dodatkowy rekord Miller Krzysztof al. Jana Pawła II 12/5
378.	W02	Sośno, Kamińskiego 8	100,00	[3]
379.	W02	Sośno, Kamińskiego 8A	100,00	[3]
380.	W02	Sośno, Leśna 11	400,00	[3]
381.	W02	Sośno, Leśna 12	400,00	[3]
382.	W02	Sośno, Leśna 13	350,00	[3]

383.	W02	Sośno, Leśna 2	290,00	[3] rok założenia: 1970
384.	W02	Sośno, Leśna 3	75,00	[3]
385.	W02	Sośno, Leśna 4	350,00	[3]
386.	W02	Sośno, Leśna 5	10,00	[2]
387.	W02	Sośno, Leśna 6	100,00	[3]
388.	W02	Sośno, Leśna 8	114,00	[3]
389.	W02	Sośno, Leśna 15	280,00	[3] budynek mieszk. - 160 [m2], budynek gosp. - 120 [m2]
390.	W02	Sośno, Młyńska 1	135,00	[3]
391.	W02	Sośno, Młyńska 11	160,00	[2] budynek mieszk.-120 [m2], budynek gosp. 40 [m2]
392.	W02	Sośno, Młyńska 11A	100,00	[3]
393.	W02	Sośno, Młyńska 13	120,00	[3]
394.	W02	Sośno, Młyńska 15	200,00	[3]
395.	W02	Sośno, Młyńska 2	200,00	[3]
396.	W02	Sośno, Młyńska 7	0,00	[3]
397.	W02	Sośno, Młyńska 9	400,00	[3]
398.	W02	Sośno, Nowa 10	200,00	[2]
399.	W02	Sośno, Nowa 14	40,00	[3]
400.	W02	Sośno, Nowa 2	410,00	[3]
401.	W02	Sośno, Nowa 4	40,00	[3]
402.	W02	Sośno, Parkowa 1	60,00	[3]
403.	W02	Sośno, Parkowa 13	100,00	[3]
404.	W02	Sośno, Parkowa 5	30,00	[3]
405.	W02	Sośno, Parkowa 7	40,00	[3]
406.	W02	Sośno, Polna 2	250,00	[3]
407.	W02	Sośno, Polna 9	500,00	[3]
408.	W02	Sośno, Sępoleńska 10	250,00	[3]
409.	W02	Sośno, Sępoleńska 3	550,00	[2]
410.	W02	Sośno, Sępoleńska 4	60,00	[2] Rok założenia: 1975
411.	W02	Sośno, Sępoleńska 4	60,00	[3] rok założenia: 1976
412.	W02	Sośno, Sępoleńska 6	150,00	[3]
413.	W02	Sośno, Sępoleńska 8	200,00	[3]
414.	W02	Sośno, Wiatrakowa 2	150,00	[3]
415.	W02	Sośno, Wodna 10	200,00	[3]
416.	W02	Sośno, Wodna 3	200,00	[3]
417.	W02	Sośno, Wodna 6	40,00	[3]
418.	W02	Sośno, Wodna 7	88,00	[3]
419.	W02	Szynwałd,	600,00	[2]
420.	W02	Szynwałd,	172,00	[3]
421.	W02	Szynwałd,	120,00	[3]
422.	W03.1	Szynwałd,	3591,0 0	[3]
423.	W02	Szynwałd,	600,00	[3] rok założenia: 1974
424.	W02	Szynwałd,	260,00	[3] rok założenia: 1979
425.	W02	Szynwałd,	420,00	[3] rok założenia: 1980
426.	W02	Szynwałd, 10	280,00	[3]
427.	W02	Szynwałd, 10	100,00	[3] rok założenia: 1978
428.	W02	Szynwałd, 12	518,00	[3]
429.	W02	Szynwałd, 13	110,00	[2]
430.	W02	Szynwałd, 14	234,00	[3]
431.	W02	Szynwałd, 15	124,00	[3]

432.	W02	Szynwałd, 16	520,00	[3]
433.	W02	Szynwałd, 17	260,00	[3]
434.	W02	Szynwałd, 18	600,00	[3]
435.	W02	Szynwałd, 19	410,00	[3]
436.	W02	Szynwałd, 20	524,00	[3] rok założenia: 2001
437.	W02	Szynwałd, 21	136,00	[3]
438.	W02	Szynwałd, 23	470,00	[3]
439.	W01	Szynwałd, 24	140,00	[3]
440.	W02	Szynwałd, 24	630,00	[3]
441.	W02	Szynwałd, 25	840,00	[3] rok założenia: 1986
442.	W02	Szynwałd, 26	530,00	[3]
443.	W02	Szynwałd, 27a	120,00	[3] rok założenia: 1998
444.	W02	Szynwałd, 29	491,00	[2]
445.	W02	Szynwałd, 30	526,00	[3]
446.	W02	Szynwałd, 32	210,00	[3]
447.	W02	Szynwałd, 33	1060,00	[3]
448.	W02	Szynwałd, 35	383,00	[3]
449.	W02	Szynwałd, 37	370,00	[3] rok założenia: 1972
450.	W02	Szynwałd, 38	650,00	[3]
451.	W02	Szynwałd, 40	500,00	[3]
452.	W02	Szynwałd, 43	220,00	[3]
453.	W02	Szynwałd, 45	350,00	[3] rok założenia: 1987
454.	W02	Szynwałd, 46	1070,00	[3] rok założenia: 1984; 1990
455.	W02	Szynwałd, 47	420,00	[3]
456.	W02	Szynwałd, 49	350,00	[3] rok założenia: 1980
457.	W02	Szynwałd, 50	150,00	[3]
458.	W02	Szynwałd, 51	500,00	[3]
459.	W02	Szynwałd, 53	80,00	[3]
460.	W02	Szynwałd, 54	40,00	[3]
461.	W02	Szynwałd, 55	125,00	[3]
462.	W02	Szynwałd, 56	140,00	[3]
463.	W02	Szynwałd, 58	550,00	[3] rok założenia: 1979
464.	W02	Szynwałd, 59A	450,00	[3] rok założenia: gospodarczy 1987; mieszkalny 1991
465.	W02	Szynwałd, 62	270,00	[3] rok założenia: budynek gosp. 1990; stodoła 1988
466.	W02	Szynwałd, 63	290,00	[3]
467.	W02	Szynwałd, 64	480,00	[3] rok założenia: 1986
468.	W02	Szynwałd, 65	1460,00	[3] rok założenia: 1978; 1995
469.	W02	Szynwałd, 66	160,00	[3]
470.	W02	Tonin,	506,00	[3]
471.	W02	Tonin, 1	72,00	[3]
472.	W02	Tonin, 10	229,00	[3]
473.	W02	Tonin, 11	48,00	[3]
474.	W02	Tonin, 12	40,00	[3] rok założenia: 1790
475.	W02	Tonin, 13	470,00	[3]
476.	W02	Tonin, 15	617,00	[3] rok założenia: lata siedemdziesiąte
477.	W02	Tonin, 18	662,00	[3]
478.	W02	Tonin, 19	1580,00	[3]

479.	W02	Tonin, 2	350,00	[3]
480.	W02	Tonin, 20	712,00	[3] rok założenia: 1987
481.	W02	Tonin, 23	770,00	[3]
482.	W02	Tonin, 26	1084,00	[3]
483.	W02	Tonin, 29	787,00	[3]
484.	W02	Tonin, 30	1330,00	[3] rok założenia: 1985-1997
485.	W02	Tonin, 31	276,00	[3] rok założenia: 1982
486.	W02	Tonin, 32	1247,00	[3]
487.	W02	Tonin, 33	200,00	[3] rok założenia: 1987
488.	W02	Tonin, 36	450,00	[3] rok założenia: mieszkalny 1982; obora 1980; stodoła 1985
489.	W02	Tonin, 38/1	240,00	[3]
490.	W02	Tonin, 38/2	232,00	[3]
491.	W02	Tonin, 43	222,00	[3]
492.	W02	Tonin, 5/1	110,00	[3] Rok założenia: 1995
493.	W02	Tonin, 5/2	125,00	[3]
494.	W02	Tonin, 6	388,00	[3] rok założenia: gospodarczy 1964 i 1968; garaże 1968
495.	W02	Tonin, 7	466,00	[3]
496.	W02	Tonin, 8	632,00	[3] rok założenia: mieszkalny 1906; chlewnia 1906; garaż 1992
497.	W02	Tonin, 9	597,00	[3] rok założenia: mieszkalny 1995; garaż 1981; dojarnia 1995; chlew 1978
498.	W02	Toninek,	40,00	[3]
499.	W02	Toninek,	350,00	[3]
500.	W02	Toninek,	270,00	[3]
501.	W02	Toninek, 1	320,00	[3]
502.	W02	Toninek, 10	810,00	[3]
503.	W02	Toninek, 10	530,00	[3]
504.	W02	Toninek, 11	350,00	[3]
505.	W02	Toninek, 12	120,00	[3]
506.	W02	Toninek, 13	120,00	[3]
507.	W02	Toninek, 15	440,00	[3]
508.	W02	Toninek, 16	360,00	[3]
509.	W02	Toninek, 18	430,00	[3]
510.	W02	Toninek, 19	680,00	[2]
511.	W02	Toninek, 20	310,00	[3]
512.	W02	Toninek, 21	180,00	[3]
513.	W02	Toninek, 22	60,00	[3]
514.	W02	Toninek, 23	610,00	[3]
515.	W02	Toninek, 24	270,00	[2]
516.	W02	Toninek, 26	280,00	[3]
517.	W02	Toninek, 27	120,00	[3]
518.	W02	Toninek, 30	680,00	[3]
519.	W02	Toninek, 4	580,00	[3]
520.	W02	Toninek, 4	400,00	[3]
521.	W02	Toninek, 5	170,00	[3]
522.	W02	Toninek, 6	240,00	[3]
523.	W02	Toninek, 6	80,00	[3]

524.	W02	Toninek, 7	320,00	[3]
525.	W02	Toninek, 9	320,00	[3]
526.	W02	Tuskowo, 22	190,00	[3] rok założenia: 1977
527.	W02	Tuskowo, 10	400,00	[3]
528.	W02	Tuskowo, 10	400,00	[3] rok założenia: 1956 stodoła, 1976 chlewnia, 1982 mieszklany
529.	W02	Tuskowo, 12	1150,00	[3] rok założenia: 1987
530.	W02	Tuskowo, 13	720,00	[3] rok założenia: 1945; 1971; 1974
531.	W02	Tuskowo, 15	320,00	[3]
532.	W02	Tuskowo, 16	370,00	[3]
533.	W02	Tuskowo, 17	1160,00	[3] rok założenia: 1979
534.	W02	Tuskowo, 19	130,00	[3] rok założenia: 1975
535.	W02	Tuskowo, 20	256,00	[3] rok założenia: 1975
536.	W02	Tuskowo, 21	30,00	[3]
537.	W02	Tuskowo, 23	507,00	[3] rok założenia: 1979
538.	W02	Tuskowo, 24	340,00	[3] rok założenia: 1960
539.	W02	Tuskowo, 25	243,00	[3] rok założenia: 1970
540.	W02	Tuskowo, 26	200,00	[3] rok założenia: 1965
541.	W02	Tuskowo, 27	180,00	[3] rok założenia: 1992
542.	W02	Tuskowo, 28	150,00	[3] rok założenia: 1975
543.	W02	Tuskowo, 29	510,00	[3] rok założenia: 1956
544.	W02	Tuskowo, 30	672,00	[3] rok założenia: 1969-1984
545.	W02	Tuskowo, 31	340,00	[3]
546.	W02	Tuskowo, dz. nr 170/1	180,00	[3]
547.	W02	Tuskowo, 32	380,00	[3] rok założenia: 1983
548.	W02	Tuskowo, 34	500,00	[3] rok założenia: 1977
549.	W02	Tuskowo, 38	580,00	[3] rok założenia: 1969
550.	W02	Tuskowo, 39	416,00	[3] rok założenia: 1975
551.	W02	Tuskowo, 40	898,00	[3] rok założenia: 1995
552.	W02	Tuskowo, 41	206,00	[3]
553.	W02	Tuskowo, 45	450,00	[3] rok założenia: mieszk. 1970; chlew 1985; garaż 1990
554.	W02	Tuskowo, 46	1110,00	[3] rok założenia: 1972; 1975; 1985
555.	W02	Tuskowo, 5	200,00	[3]
556.	W02	Tuskowo, 8	368,00	[3] rok założenia: 1965
557.	W02	Tuskowo, 9	105,00	[3] rok założenia: 1987
558.	W02	Wąwelno,	800,00	[3]
559.	W03.1	Wąwelno,	2200,00	[3]
560.	W02	Wąwelno, Długa 10	300,00	[3]
561.	W02	Wąwelno, Długa 11a	150,00	[3]
562.	W02	Wąwelno, Długa 12	260,00	[3]
563.	W02	Wąwelno, Długa 13	180,00	[3]
564.	W02	Wąwelno, Długa 15	413,00	[3]
565.	W02	Wąwelno, Długa 16	80,00	[3]
566.	W02	Wąwelno, Długa 17	500,00	[3] rok założenia: 1974; 1994-1995
567.	W02	Wąwelno, Długa 18	410,00	[3]
568.	W02	Wąwelno, Długa 19	800,00	[3] rok założenia: 1970; 1987
569.	W02	Wąwelno, Długa 22	240,00	[3]
570.	W02	Wąwelno, Długa 24	410,00	[3]

571.	W02	Wąwelno, Długa 26	450,00	[3]
572.	W02	Wąwelno, Długa 28	300,00	[3] rok założenia: 1973; 1980
573.	W02	Wąwelno, Długa 6	102,00	[3]
574.	W02	Wąwelno, Długa 7	120,00	[3]
575.	W02	Wąwelno, Młyńska 10	525,00	[3]
576.	W02	Wąwelno, Młyńska 11	260,00	[3]
577.	W02	Wąwelno, Młyńska 12	160,00	[3]
578.	W02	Wąwelno, Młyńska 13	490,00	[3]
579.	W02	Wąwelno, Młyńska 17	780,00	[3]
580.	W02	Wąwelno, Młyńska 2	280,00	[3]
581.	W02	Wąwelno, Młyńska 4	530,00	[3] rok założenia: 1966; 1967
582.	W02	Wąwelno, Młyńska 5	260,00	[3]
583.	W02	Wąwelno, Młyńska 6	284,00	[3]
584.	W02	Wąwelno, Młyńska 8	183,00	[3]
585.	W02	Wąwelno, Mrotecka 1	900,00	[3]
586.	W02	Wąwelno, Mrotecka 11	100,00	[3]
587.	W02	Wąwelno, Mrotecka 11	100,00	[3]
588.	W02	Wąwelno, Mrotecka 12	380,00	[3]
589.	W02	Wąwelno, Mrotecka 14	250,00	[3]
590.	W02	Wąwelno, Mrotecka 17/1	75,00	[3]
591.	W02	Wąwelno, Mrotecka 6/2	75,00	[3]
592.	W02	Wąwelno, Mrotecka 8/1	80,00	[3]
593.	W02	Wąwelno, Mrotecka 9	100,00	[3]
594.	W02	Wąwelno, Mrotecka 9/1	100,00	[3]
595.	W02	Wąwelno, Polna 2	220,00	[3]
596.	W02	Wąwelno, Polna 4	180,00	[3] rok założenia: 1987
597.	W02	Wąwelno, Sportowa 10	35,00	[3]
598.	W02	Wąwelno, Sportowa 3/1	100,00	[3]
599.	W02	Wąwelno, Sportowa 3/2	100,00	[3]
600.	W02	Wąwelno, Sportowa 5/1	100,00	[3]
601.	W02	Wąwelno, Sportowa 5/3	100,00	[3]
602.	W02	Wąwelno, Wąska	150,00	[3]
603.	W02	Wąwelno, Wąska 5	60,00	[3]
604.	W02	Wąwelno, Wąska 6	420,00	[3]
605.	W02	Wąwelno, Wiejska 2	70,00	[3] rok założenia: 1996
606.	W02	Wielowicz, 1	680,00	[3]
607.	W02	Wielowicz, 10	570,00	[3] rok założenia: obora 1998; budynek inwentarski 1972; cielętnik 1992; wiata 1984; garaże 1986
608.	W02	Wielowicz, 13	500,00	[3]
609.	W02	Wielowicz, 14	90,00	[3]
610.	W02	Wielowicz, 15	800,00	[3]
611.	W02	Wielowicz, 16	560,00	[3]
612.	W02	Wielowicz, 21/2	100,00	[3]
613.	W02	Wielowicz, 22	550,00	[3] rok założenia: mieszkalny 1974; gospodarczy 1977; wiata 1982
614.	W02	Wielowicz, 24	800,00	[3]
615.	W02	Wielowicz, 25	550,00	[3]
616.	W02	Wielowicz, 27	200,00	[3]
617.	W02	Wielowicz, 28	50,00	[3]
618.	W02	Wielowicz, 3	100,00	[3]
619.	W02	Wielowicz, 30	270,00	[3]

620.	W02	Wielowicz, 31	340,00	[3]
621.	W02	Wielowicz, 32	100,00	[3]
622.	W02	Wielowicz, 35	410,00	[3]
623.	W02	Wielowicz, 37	460,00	[3] rok założenia: 1976
624.	W02	Wielowicz, 38	870,00	[3]
625.	W02	Wielowicz, 38	870,00	[3]
626.	W02	Wielowicz, 39	580,00	[3]
627.	W02	Wielowicz, 4/2	16,00	[3]
628.	W02	Wielowicz, 42	250,00	[3]
629.	W02	Wielowicz, 44	750,00	[3]
630.	W02	Wielowicz, 7	250,00	[3]
631.	W02	Wielowicz, 9	650,00	[3]
632.	W02	Wielowiczek, 1/1	248,00	[3]
633.	W02	Wielowiczek, 1/2	160,00	[3]
634.	W02	Wielowiczek, 10	18,00	[3]
635.	W02	Wielowiczek, 11	240,00	[3]
636.	W01	Wielowiczek, 12	260,00	[2]
637.	W02	Wielowiczek, 12	260,00	[3]
638.	W02	Wielowiczek, 13	175,00	[3]
639.	W02	Wielowiczek, 15	250,00	[3]
640.	W02	Wielowiczek, 16	198,00	[3]
641.	W02	Wielowiczek, 17	734,00	[3]
642.	W02	Wielowiczek, 3	1330,0 0	[2]
643.	W02	Wielowiczek, 5	190,00	[3]
644.	W02	Wielowiczek, 8	200,00	[3]
645.	W02	Wielowiczek, 9	696,00	[3]
646.	W02	Zielonka, 1	360,00	[3]
647.	W02	Zielonka, 10	670,00	[3]
648.	W02	Zielonka, 11	180,00	[3]
649.	W02	Zielonka, 116	1126,0 0	[3]
650.	W02	Zielonka, 12	671,00	[3] rok założenia: dom 1976; chlew z oborą 1974
651.	W02	Zielonka, 122	1046,0 0	[3]
652.	W02	Zielonka, 124	720,00	[3]
653.	W02	Zielonka, 128	300,00	[3]
654.	W02	Zielonka, 13	642,00	[3] rok założenia: mieszkalny 1935; gospodarczy 1970; stodoła 1995; garaż 1994
655.	W02	Zielonka, 15	622,00	[3] rok założenia: obora 1998; magazyn 1980; chlewnia 1972; magazyn 1989
656.	W02	Zielonka, 16	415,00	[3]
657.	W02	Zielonka, 17	456,00	[3]
658.	W02	Zielonka, 2	402,00	[3] rok założenia: gospodarczy 1936; inne budynki 1981
659.	W02	Zielonka, 20	300,00	[3]
660.	W02	Zielonka, 21	1086,0 0	[3] rok założenia: mieszkalny 1970; inwentarskie 1987; inne budynki 1990
661.	W01	Zielonka, 23	1140,0 0	[2] rok założenia: 1980-1993
662.	W02	Zielonka, 23	840,00	[3] rok założenia: 1981; 1983; 1986; 1990

663.	W02	Zielonka, 24	404,00	[3] rok założenia: mieszkalny przed 1980; gospodarczy 1930; inne budynki 1980
664.	W02	Zielonka, 26	370,00	[3]
665.	W02	Zielonka, 27	635,00	[3]
666.	W02	Zielonka, 3	880,00	[3] rok założenia: mieszkalny 1972; gospodarczy 1982
667.	W02	Zielonka, 5	264,00	[3]
668.	W02	Zielonka, 6	300,00	[2] rok założenia: około 1980
669.	W02	Zielonka, 6/1	224,00	[3] rok założenia: 1979
670.	W02	Zielonka, 6/3	300,00	[3]
671.	W02	Zielonka, 6/4	170,00	[3]
672.	W02	Zielonka, 7	660,00	[3]
		SUMA	268799 ,00	

Załącznik nr 5

Wykaz zrealizowanych w latach 2011-2016 zadań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest

Zestawienie sporządzono na podstawie zestawień rzeczowo – finansowych przedkładanych do rozliczenia w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu.

I.p	Adres nieruchomości	Zakres 1. Demontaż 2. Transport 3. Utylizacja	Ilość zutilizowanych wyrobów zawierających azbest [Mg]	Kwota dofinansowania [zł]
1	2	3	4	5
ROK 2011				
1	Szynwałd 66	1, 2, 3	2,1	11 927,71
2	Dziedno 23	1, 2, 3	0,38	
3	Wąwelnio, ul. Długa 12	2, 3	2,0	
4	Wąwelnio, ul. Młyńska 2	1, 2, 3	3,9	
5	Mierucin 26	1, 2, 3	4,2	
7	RAZEM w roku	-	12,58	11 927,71
ROK 2012				
8	Sośno, ul. Sępoleńska 8	1, 2, 3	5,0	22 276,35
9	Ostrówek 22	1, 2, 3	4,5	
10	Skoraczewo 50	1, 2, 3	20,0	
11	Zielonka 21	1, 2, 3	6,25	
12	Mierucin 20	1, 2, 3	4,0	
13	Wielowicz 31	2, 3	2,5	
14	RAZEM w roku	-	42,25	22 276,35
ROK 2013				
15	Zielonka 17	1, 2, 3	4,18	7 008,75
16	Zielonka 5	1, 2, 3	2,08	
17	Tonin 30	1, 2, 3	1,834	
18	Toninek 24	1, 2, 3	1,98	
19	Dębiny 38	2, 3	0,98	
20	Skoraczewo 1	2, 3	2,091	
21	RAZEM w roku	-	13,145	7 008,75
ROK 2014				
22	Płosków 6	2, 3	2,95	5 020,54
23	Mierucin 41	2, 3	5,12	
24	Dębiny 31	2, 3	3,79	
25	Jaszkowo 19	2, 3	4,875	
26	RAZEM w roku	-	16,735	5 020,54
ROK 2015				
27	Sośno, ul. Wodna 10	1, 2, 3	3,85	16 770,42
28	Tuszkowo, dz. o nr ewid. 170/1	2,3	4,43	
29	Dębiny 35	1, 2, 3	6,25	
30	Roztoki 8/1	2,3	1,92	
31	Tuszkowo 30	1, 2,3	7,482	
32	Zielonka 26	2,3	3,25	
33	Wielowicz 7/1	2,3	0,7	
34	Wąwelnio, ul. Młyńska 5	2,3	3,3	
35	Wielowiczek 12	2,3	2,45	
36	Sośno 4	2,3	3,1	
37	Jaszkowo 3	2,3	3,98	
38	Tonin 20	2,3	3,8	

I.p	Adres nieruchomości	Zakres 1. Demontaż 2. Transport 3. Utylizacja	Ilość zutilizowanych wyrobów zawierających azbest [Mg]	Kwota dofinansowania [zł]
1	2	3	4	5
39	Sośno, ul. Parkowa1	2,3	1,645	16 770,42
40	Obodowo 15/1	2,3	1,2	
41	Dębiny 28	2,3	2,99	
42	RAZEM w roku	-	50,347	
ROK 2016				
43	Sośno, ul. Wodna 7	1, 2, 3	1,497	4 229,61
44	Skoraczewo 35 a	2, 3	1,307	
45	Olszewka 14	2, 3	1,608	
46	Rogalin 41	2, 3	1,645	
47	Obodowo 3	2, 3	3,681	
48	Skoraczewo 39	2, 3	2,370	
49	RAZEM w roku	-	12,108	4 229,61

Uzasadnienie

W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów przyjęła „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”, którego podstawowym celem jest usunięcie do roku 2032 z terenu Polski wyrobów zawierających azbest, wyeliminowania spowodowanych azbestem negatywnych skutków zdrowotnych, a ponadto sukcesywna likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w określonym czasie, do spełnienia wymogów ochrony środowiska. W związku z powyższym na gminy, powiaty i województwa nałożony został obowiązek opracowania „Programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest”.

W celu wywiązania się z powyższego obowiązku opracowany został „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest Gminy Sośno”. Dokument został przyjęty uchwałą Nr VII/30/11 Rady Gminy Sośno z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie uchwalenia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sośno”. Dokument ten zawiera m.in. wskazówki/instrukcje dla właścicieli, zarządców nieruchomości i wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Określa on harmonogram realizacji programu i wskazuje na środki finansowe, niezbędne do jego realizacji z jednoczesną możliwością pozyskania środków zewnętrznych na jego utylizację.

Celem podjęcia niniejszej uchwały jest uaktualnienie w Programie inwentaryzacji ilości i miejsca występowania azbestu i wyrobów zawierających azbest. W zestawieniu tabelarycznym ujęto również informację o ilości zutylizowanych wyrobów zawierających azbest z nieruchomości na terenie gminy Sośno (realizacja zadań przy dofinansowaniu ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu). Przyjęcie aktualizacji wyżej wymienionego dokumentu ma na celu przyspieszenie procesu usuwania materiałów zawierających azbest i ich odpowiedniego zagospodarowania.

Zgodnie z brzmieniem art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.), wystąpiono do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy z wnioskiem o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla „Programu bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sośno - Aktualizacja”.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy pismem z dnia 14 marca 2017 r. znak: WOO.410.109.2017.KB wyraził opinię o braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko „Programu bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sośno - Aktualizacja”. Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy pismem z dnia 21 marca 2017 r., znak: NNZ.9022.1.113.2017 uzgodnił możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko „Programu bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Sośno - Aktualizacja”.